

Aniyan and Yesu i6 Nasaret aᅇ

La vie de Jésus de Nazareth

Traduction en oniyan tirée des livres bibliques de
Matthieu, Marc, Luc et Jean

ATB

25, rue de l'Isle

26000 Valence

France

La vie de Jésus de Nazareth

Un ensemble de récits extraits des évangiles selon
Matthieu, Marc, Luc et Jean

En langue oniyan
Guinée et Sénégal,
Afrique de l'Ouest

Première édition
2011

Illustrations

p. 4, 17, 26, 79 et couverture :
International Illustrations, The Art of Reading 2.0
© SIL International 2001

p. 15, 60 :
Michael Harrar, © SIL Sénégal 2009

p. 23, 81 :
Utilisées avec permission
© 1978 David C. Cook Publishing Co.

© Association Traduire la Bible 2011

Aniyan and Yesu iĦ Nasaret aŋ

Lilaya in

Endey end gër akayëta aŋo ro eŋ ang kën fën ak dëŋ xucak, ax gena endacan. Atëfëtan and Yesu Kërisët aŋ ex. Bësëfan bëŷanar bërexëm, Matewo, gë Marëk, gë Luk do gë Ŝaŋ ŷëgwëk ang babi fënëtan gër onden ondebën Angoc and Kaxanu ak. Awa Atëfëtan aŋo ðal ex, eyeyan ed Kaxanu ex, ax gena bend yëla këni bela. Ar kë ŵa eŋo kwëta Yesu iĦ Nasaret an, Kaxanu ata këŋo yël aniyan and din aŋ.

I. Noŷo ex Yesu Kërisët

Amëd ebaxo Tiber Sesar, emun etëm gër ebar ed Rom na ŷanak Atëfëtan and Yesu Kërisët aŋ, Asëñiŵ ar Kaxanu an. End Yesu Kërisët eŋ, ako bani yëland bela bën mëne Yosef ebax sëm irexëm. Pëniyin ata kën nang mëne Kaxanu ex sëm ir Yesu Kërisët.

Epënëta ed andëwa and Şaŋ Batis el

Angwën and ebaxo Erod emun end gër ebar ed Yude na, aşadaxan ar Bëşëwif ebaxëna ar bano wacënd Sakari. Mëŋ gër enga end aşadaxan Abiya hi baxo do alindaw̃ Elisabet, hi baxo bëte ar andëwëra and Aroŋ, aşadaxan alëngw ayanar an. Sakari gë Elisabet bër şenene ebax gër ogës od Kaxanu. Şenene bani sëfënd acariya and Axwën Kaxanu aŋ do gë dek beber re ko ayanap yanapëk mo ndi gër aniyän bën. Barikan gë obaş këm xar bani gayik Elisabet asoxari aboroxok ebax.

Bëşadaxan bën arëcar bani rëcarënd, gë enga gë enga, gër edi ed ocadaxa lëf gër Aciw̃ and Kaxanu. Ata akey amat, enga end Sakari bën eŋ bët bax. Ang rëp bax ak, aşadaxan abat ebax eno tana gër enga endebën exo dil lëf gër Aciw̃ and Kaxanu exo coru aşururu ir xwëşëna bani gë angiri in. Sana këno ngwa Sakari exo dil. And lil ko aŋ, amëxwër and Bëşëwif aŋ şëni këno fac do këni şalend ga hatëk apëxëd and ecor ed aşururu aŋ.

Ata lëf, meleka ir Axwën şanaŷaxën këno Sakari. Xwêşa ko gand liw̄ ir gër ed bani şorënd aşururu. Sakari, ga fabër këni gë meleka in, xap këno anjiŷ aŷ do wêlandëra këno xali. Ata re ko meleka in :

« Sakari, kërey yëdarana ! Cale indey inj yakali ki Kaxanu. Awa alindax Elisabet, gë acël ko hi do eño dëw lëmëta ir këyo wacëd Şaş. Ata itox ijo kë yemën emëkw edey el do wëj exi nëngandëra mbañ. Bëte, bëranjëm këbi nëngandëra and këño rëw añ. Lëmëta irey ijo, ala asëm kë hi gër ogës od Axwën Kaxanu. Mëñ ex, aşëba këño şëba ngoy inj do gë eşëb-ceb ir kë yawënd yo. Ado kwël gër acël and nëm fo ko yëm gë Angoc Amënëk añ. Do and ko raf añ, mëñ këbi bakali Bëyisërayel bëranjëm eno kwëta Kaxanu, Axwën arebën an. Mëñ kë lëngwaw namana exo şataxënu Axwën an. And ko yow añ, Kaxanu këño yël Angoc añ do gë panga ind yël baño alawënel Eli inj exo bakalixënu gër ebar ed Isërayel angwëlëra and obaş gë bëxarëk bërebën añ. Bëte, mëñ fo këbi wërëşëtëra bër kë wëşind bëranjëm eni gi bër şenene. Ata mondako këbi rëca bulunda ir Isërayel in eni këñënara şenene eno kacaxën Axwën arebën ar kë yowënd an. »

Ata na, Sakari wëka këño meleka in :

« Mondake këme nang mëne ahi dëñ kë hi

beber këye felënd bëjo gayikako wëno gë
alindaŵën anëka xar këmi ? » Yaka ko
meleka in : « Ay nange na nde mëne wëno
ex Gabëriyel, ar gër enga end omeleka od
hik ler gër Kaxanu ok ? Do ga laŵënu ke mi
pel enjekax eño, wëj ki hëpëgënënd ? Awa
ay bo na gë oniŵ xali yatir kë hata bend fel
këmi beño gayikako aye kwëtax na. »

Xarak amëd año fac gër yangana ir Aciŵ
and Kaxanu, Bëšëwif bën dek yëka babi
ošën or Sakari ol. Mo nemëran nemëran
babi ba në end ine ko nëkaxënu und go lëf. Ga
šanu ko, sëkwan ko ebi yeyali. Ata nang
këni mëne yey watu ko. Alambacara fo
lambacara babi ga xoti këño oniŵ ol. And
faÿ ko bakey band ebax exo diyeni gër Aciŵ
and Kaxanu ban, Sakari ŵayi ko kwël gër
ndebën. Ga nëkanak, alindaŵ Elisabet hi ko
gë acël. Ata yaf ko opacaŵ oco. Er baxo
rend : « Dodo anëka yëkwawëke Axwën
Kaxanu. And hatan këño aň, faÿ ko gër
emëkw edexëm exo dëxët ašëfën iram in gër
bela. »

Epënëta ed andëwa and Yesu el

Anëka bax opacañ ocongibat elod ga hi ko Elisabet gë acël. Kaxanu lañwën këño meleka ir bano ñacënd Gabëriyel in gër ebar ed Galile, gër ingol ind Nasaret. Meleka in ñat ko në endenañ emeja end nëm baño Yosef, şambenjar ir andëwëra and Dafid, emun etëm end gër ebar ed Isërayel eñ. Endënañ emeja eño, Mari bano ñacënd. Ga lil ko meleka in gër ed ebaxo, re ko : « Aşëma şëma këmi wëj ar rin ki oyekax Kaxanu an ! Axwën an gë wëj hi ko, bon ye ki ! » And wël ko Mari eyeyan elo añ, wëlandëra këño do ko yëlarand ba ine ñacayak ecëmar elo. Ata re ko meleka in : « Kërey yëdara na Mari, gayik wa Kaxanu yël ki oyekax orexëm ol. Gë acël këy hi do eyo dëw lëmëta ir këyo yëlëf oñac or Yesu. Lëmëta ijo, Asëñiñ ar ar hik Yañ gër orën këno ñana eno macënd gayik ala asëm kë hi. Ata Axwën Kaxanu, mëñ këño ñaş owun or Dafid ol, axarëk arexëm an. Din ir din ko wun gër enëng end Yacob do owun orexëm ol ax kwët na gë ekwët. »

Na yaka ko Mari : « Mondake wa kë hi eno gayikako wëno asoŝan amo nange na ? » Re ko bëte meleka in : « Angoc Amënëk aŋ kë yow gër ndey do panga ind Ar-hik-yaŋ gër orën iŋ ki laḅ. Mëŋ ex ar këyo rëw an, Asëniw ar Kaxanu këno yana eno macënd gayik awwënëk exo. Nëkoda, Elisabet ar nëng irey an, ga hi ko gë acël gë oxar go dëŋ. Anëka sëk këŋo opacaw ocongibat mëŋ ar bano rend asoxari aḅoroxok ex an gayik gër Kaxanu ḅey dek wëndëk. » Ata re ko Mari : « Awa gayikako ex, wëno anëka yëlaya këme gër Axwën Kaxanu. Dilexo ang fel këye ak. » Ata kwël ye ko meleka in.

Mari gër iciw ind Elisabet bën

Ata kwël gë ḅakey ḅano fo, Mari w̃ara ko gër ebar Yude, në angol and ler në osënd. And ḥat ko gër iciw ind Sakari bën aŋ, ḣëma këŋo Elisabet. Elisabet, sam ga wël ko ecëmar el, itox ind gër acël andexëm iŋ welëtëra ko onënga ol. Ata Elisabet yëm ko Angoc Amënëk aŋ. Na ḅacan këŋo Mari ko rend :

« Gër ḅësoxari dek, wëj ye ki !

Asoxari abetak hi këy, wěj ye ki !
Do ar ex gër acël ndey an abetak ex,
wěj ye ki !
Yama nëm ir Axwën aram nde
nëngawëke, wëno ye ke !
Ga wël këme ecëmar el, itox indam in
welëtëra ko onënga ol gër acël, wëno ye
ke. Nëngandëralexi wěj ar wãk mëne er
fel ki Axwën in aħata kë ħata, wěj ye
ki. »

Ata yaka ko Mari :

« Ga nëngandëra ke gër yomb iram
këmo yasaxënënd Axwën an !
Gër yomb iram nëngandëra ke end
Kaxanu eñ, mëñ Afexën aram an !
Mëñ yëkwawëke wëno axayëanaxik ar
yëlayak gër ndexëm an.
Gër ga këni bëtëraw yo bela bën gër
ngwën ro,
Wëno din këne yāna ene macënd
asoxari abetak.
Kaxanu, mëñ Ar xorëk beỹ dek an, rin
ke ecaraxik eño.
Ata oñac orexëm ol oñënëk ex.

Do axaỹënan irexëm in din ex gër bër
këño fëbënd.
Gë panga indexëm in şapëreli këbi bër
bax rafënarand bën,
Alat lat këbi gër owun bër gapak bën,
Eni bëtaxën bër toc bën,
Eni medaxën bër babi yambën enjo bën.
Aỹay wãway këbi taxan bër gë napul bën.
Biyi Bëysisërayel bën rëca këbo,
Biyi bër kënëño riyeninde bën.
Axwita xwita ko ang këño xaỹënanënd
biyi ak,
Axwita xwita ko ebo din enjekax eñ.
Ang fel babi bëxarëk bërebi ak,
Ang beya babi enjekax end din
Abëraxam gë obaş orexëm ak. »

Ata ga xucak eño, Mari xeyëra këño në
opacaỹ otas gër iciỹ ind Elisabet bën
namana wãwayexën ko.

Andëwã and Şaņ Batis aņ

Ga ĥatëk amëd and orëw aņ, Elisabet rëw
këño lëmëta irexëm in. Bëraketa bën do gë
bërexëm bën ga wël këni mëne Axwën an
axaỹënan dëñ xaỹënan këño Elisabet, barëru

këni gër iciw̃ ebi nëngandëra gë mëṅ. Yatir sêk këṅo loxo, ßakaraw këni bëte eno kac lêmëta in. Ata yël këno oṽac or sêm irexëm ol mëne ngëṅ Sakari. Barikan ga wël ko nëm ir itox oṽac olo, re ko : « Ali, ax gena ðe ako ? Şaṅ ex ðe oṽac orexëm ol ! » Yaka këno : « Ine ? Ala ano macënd na mondako gër nëng irewën ! » Na lambaca këno sêm ir lêmëta eni nang oṽac or fe ỹandi baṅo eṅo yël. W̃asi ko eno mëðënu ingomb gomb. Ga xana ko, ỹëgw ko : « Şaṅ ex oṽac orexëm ol. » Aṅo şarandëra këbi ðek ang ebani ak. Ataṅ lëkwëtak iniw̃ ind Sakari iṅ do wëli këṅo oniw̃ ol. Na ỹana ko këṅo şëkwand Kaxanu. Wëlandëra këbi xali bëraketa bën do gë bërexëm bën ga këno ßaxët. Endey eṅo wëlik ebar ed Yude el ðek xali gër osënd. Ata bela bën, eṅo fo bani xanararërand. Dek bër bax wël eṅo bën, gë emëkw el bani ßaxëtënd do bani wëkarënd ba ine ko hi itox iṅo. Enimin panga ind Axwën Kaxanu iṅ gër ola ir itox iṅo hi bax.

Andëw̃a and Yesu aŋ

Ata mondako rëw̃ këno Yesu Kërisët. Mari, nëm irexëm, enëm ed Yosef hi baxo. Do namana eni nangër, Mari êot ko acël gë panga ind Angoc Amënëk in. Yosef, așan arexëm an, ga hi baxo ar êenene xeyaxën baŋo eŋo cëfënin Mari. Në eyëlara baxo ang ko ri eni capëraxën yir fo ak. Nand baxo yëlara mondako na, meleka ir Axwën șanayaxën këŋo në lakel do re ko : « Yosef, wëj ar andëw̃ëra and Dafid an, kërey yëda na eyo ŋateli alindax Mari. Ar gër acël andexëm an, Angoc Amënëk aŋ wëlaw këŋo. Lëmëta ex do and këŋo rëw̃ aŋ, yëlido oŋac or Yesu gayik mëŋ këbi racët bulunda ir Isërayel in gër beñëŋëanax. »

Dek beŋo hi bax mondako ex ŋataxën er re baxo alaŋwënel Esayi in : « Endenaŋ emeja kë hi gë acël do eŋo dëw̃ lëmëta ir këno wëacëd Emanuwel, mënë ngëŋ Kaxanu nëngaw këbo. » Ga nëngëta ko Yosef, ri ko dek er fel baŋo meleka ir Axwën in. Yen këŋo alindaŋ Mari. Bari ani nangër bana xali rëw̃ këno lëmëta in.

Ga xucak bakey baño, Sesar Ogisët emun etëm end gër Rom eñ, re ko enëbi ñëgw bela bën gaf gë gaf, dek ebar ed xwën baxo el. Oñëgw oko, oñanar ok ebax, amëd and hi baxo Kurenu gofërëner in gër ebar ed Siri. Bela bën dek bani yexërand enëbi ñëgw ala kala gër angol and rëw këno. Ata Yosef, ar andëwëra and emun Dafid an, xani ko gër Nasaret, gër ebar ed Galile do w̃wayi ko gër ed Yude, gër angol and Betëlexem. Gë Mari enëm edexëm el sëfër bani enëbi ñëgwëx, xarak amëd año Mari gë acël akarëk ebaxo. Nand ebani gër Betëlexem na, Mari ÿanar këni orëw ol. Ata rëw këño lëmëta iÿanar irexëm in, lëf në eciÿi. Ga labëra këño, ren këño në apede gayik anëbi cotën bana në er këni hi gër aciw̃ and bëliyer.

Meleka in do gë bëxadac bën

Yatir rëw këno Yesu, bëxadac babi nëkonand na gëmëd oyel orebën ol gër ocënga od bë Betëlexem. Ata ga şanayaxën këbi bërexadët meleka ir Axwën in, enjaran end Kaxanu eñ h̃obaw këbi. Na yëdara këni xali xurik. Ata re ko meleka in : « Wën këren

yëdara na, Atëfëtan wëlanu këmun !
Atëfëtan aŋo, onënga osëm or bela dek ex.
Nangin mëne doru rëw këno, ar sana këno
Kaxanu an, afexën arewën an. Awa marayin
en ye gër Betëlexem, gër angol and Dafid.
Nanganëme ijo yël këmun : ata këno sëk
itox imbarax, ga laßëra këno do ren këno në
apede. »

Ata omeleka ocëxe sëfu këno ißandaw in
bënga-bënga, elod gër orën. Do ga këno yas
Kaxanu këni rend :

« Cëkwanëŋone Kaxanu, mëŋ ar ex yaŋ
gër orën an,

Ga wësin këbi bela bën enjaran
endexëm eŋ,

Dodo eced këbi fuŋara bela bën do eni
cot aketëxeta aŋ gër ngwën ro !

Awa nëngandëralebi de bër hân këbi
Kaxanu bën ! »

And baka këni omeleka yaŋ gër orën aŋ,
bëxadac bën wëlër këni eni ye xali gër
Betëlexem eni watu er sëfëtan këbi Axwën
in. Na wëra këni xali gër bëciw. Ga hat këni,

sëk kënebi lëf në eciyi, Mari gë Yosef do gë
lëmëta in ga ren këno në apede.

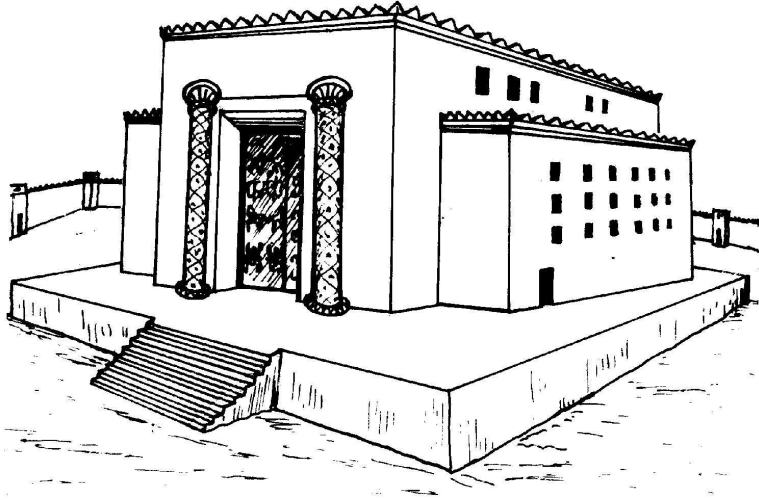
Sam ga wat këno, sëfëtan kënebi dek bend
felu babi meleka bej end lëmëta ijo eņ. Do

dek bër babi baxët bëxadac bëjo bën mbañ
babi šaranënd end er bani reyand eñ. Mari
mëñ, dek beño baxo wëxëtand gër anëf
andexëm do baxo yixëtënd gër onden. Ata
ga këni baka gër ocënga, bëxadac bën këno
šëkwand Axwën Kaxanu do këno yasëxënd
tar fëña in.

And wëla bano Yesu gër Aciw and Kaxanu añ

Yatir sëkëk loxo, xac këno lëmëta in. Yël
këno oñac or Yesu, ang fel babi meleka in
eno macëd ak namana exo gixën nëm gë
acël. And faỹ ko Mari bakey band ebax exo
wunëtara bañ ang rëpëk gër acariya and
Moyis ak, mëñ gë Yosef wëla këno lëmëta in
gër Yerusalem, eno mašëx oxwën ol Kaxanu.
Ata mondako sëf bani er yëgw këni gër
acariya and Axwën in mëne itox itošan
iñanar yo, Kaxanu xwën këño. Šadaxa ebax
eni di ang re ko Axwën Kaxanu gër acariya
andexëm ak : olëxwëte oxi, hik oxwël-kwël,
hik obapuỹ.

Awa gër angol and Yerusalem, axarëk ebaxëna ar bano w̄acënd Simewoŋ. Ar ŝenene ebax do fëb baxo mbaŋ end Kaxanu eŋ. Aŝëni baxo ŝënind bëte apexa and enëng end Isërayel aŋ do yëm baxo gë Angoc Amënëk aŋ. Angoc Amënëk aŋ nangën baŋo mëne axo nemi na watërëxe Afexën an, ar sana këŋo Axwën Kaxanu an. Yatijo, Angoc Amënëk aŋ fangacu baŋo gër Aciw̄ and Kaxanu. Na fed këni gë Mari do gë Yosef ga xwënaw këno lëmëta in, eni di er rek acariya in. Simewoŋ xana këŋo, xwëna këŋo imëd. Ga këŋo ŝëkwa Kaxanu, ko rend :

« Dodo Axwën kanale wëno xadëp irey
in ang nangën baye ak,
Gë bangës bandam baño dën këmo
watënd ar wëlawëk apexa an.
Apexa año xëñenaw këy eni wat benëng
bënd bela dek ;
Apexa año ex angoben and këbi hoba
aṅ,
Apexa año ex enjaran end Isërayel eṅ,
bulunda irey in. »

Nëm gë sëm ir lëmëta dek ebani ašaran in
ga këni wël ang baxo yeyan Simewoṅ end
lëmëta irebën eṅ. Ga šalen këbi na, fel këṅo
Mari : « Në end lëmëta irey ijo, bela
bëranjëm kë lati. Bëte bëranjëm kë xani gër
bulunda ir Isërayel. Lëmëta irey ijo këbi
yana ebi nangënënd er yandi këṅo exo di
Kaxanu in. Awa në eṅo këno šusaxën. Ado
wëj dën Mari, ang sënga këni gë duxuma fo
ki yambën gër emëkw në endexëm.
Mondako kë futaya ojëlan od bela
bëranjëm. »

Bëte asoxari axarëk ebaxëna ar bano
wëcënd Ana. Mëṅ abiw ar Fanuwël ebaxo,
gër andëwëra and Aser. Alawënel ar Kaxanu

ebaxo. Endënaŵ emeja fo bayi baxo ga ÿër këno do ÿëpa bani gë icën indexëm in bënny bënjongëbëki namana sebëtaxën këno. Ga lap këno icën in, bayi ko asoſan këm xali hi këno bënny ofëxw ocongosas gë bënax. Mën abaxo ĥawëta na Aciŵ and Kaxanu aŋ. Er baŋo ſalend Kaxanu : baŋo gëmed, baŋo goyat. Ado bakey band mar mo tiŵi baxo siŵind. Gë mën fed bani bëte gë Mari do gë Yosef ga xwëna këno lëmëta in. And wat këbi aŋ, ÿana ko këno ſëkwand Kaxanu end lëmëta eŋ. Ata kwël na fo ÿana baxo këbi felërand end Yesu eŋ bër bax ſënind apexa and Yerusalem bën.

And faÿ këni dek er ebax eni di aŋ, ang rek acariya and Axwën ak, Yosef gë Mari ŵayi këni gë lëmëta in gër ebar ed Galile, gër Nasaret, angol andebën aŋ.

And hi baxo Yesu imaſ aŋ

Yesu, gër angol and Betëlexëm rëŵ këno, gër ebar ed Yude, nand wun baxo Erod na. Ata bëſak xaniw baxëna gër owar or apën-eñan. Ĥat këni gër angol and Yerusalem, lëf gër eyang ed Erod. Ŵëka këni : « Ro nde exo

emun end Bêşewif end rēw këno eced eņ ?
Biyi er yow këmi gër ebar edewën ro mo
caleti. Emal edexëm el lëngweliw këbo elod
apën-eñan. » Ga wël ko eņo, Erod wëlandëra
këņo xali xurik. Bëte angol and Yerusalem
aņ dek wëlandëra babi. Erod w̄ac këbi dek
bëşadaxan bëlëngw bën do gë bëşalen bën
ebi mëkara ba feye bax eno dēw Afexën an.
Yaka këno : « Gër ebar ed Yude ro dëņ, gër
angol and Betëlexem. » Alaw̄ënel an ga
yëgw ko mëne Kaxanu rek :

« Wëj angol and Betëlexem aņo gër ebar
ed Yude,
Şëf gër bangol bangwëlik band gër ebar
ed Yuda hi këy,
Ay gena angol and toc.
Gër ndey na këno rēw ar kë wun gër
enëng end Isërayel an, bulunda iram
in. »

Ata Erod w̄ac këbi yir bëşak bën do wëka
këbi eno pënëtan aye amëd and şanayak
emal elo aņ. And fënëtan këno aņ, re ko :
« Awa ŋatin tan gër Betëlexem en mëkarax
aye end lëmëta ijo eņ. And këno watu aņ,
bakawëdën ijo ro ene nangënati mëņ këme

ye wëno bëte mo calew. » Ga felëra këbi mondako, bëşak bën xuca këni ond gër Betëlexem oñ. Sam ga şan këni eyang ed Erod el, wat këni gaşëxe emal ed lëngweliw bafi elod apën-eñan el ga kë ye. Ata sëfa këni xali gër ed ebaxo lëmëta. And wat këni mëne anëka xwëşak emal añ, nëngandëra këbi mbañ. Ga lil këni gër iciw̃ ind ebax hõband, sëk kënebi lëmëta in gë Mari, nëm irexëm. Ata foxi këni do şale këno. Fët këni olëb orebën oñ do şëmaxën këno : kañe, gë aşuru ir xwëşëna bani gë angiri do gë ogu ond këni w̃acënd mir. And xani këni omañi añ, Kaxanu sitin këbi në lakel eno beş Erod. W̃ayi këni kwël fëña işëxe.

Yesu gër Aciw̃ and Kaxanu

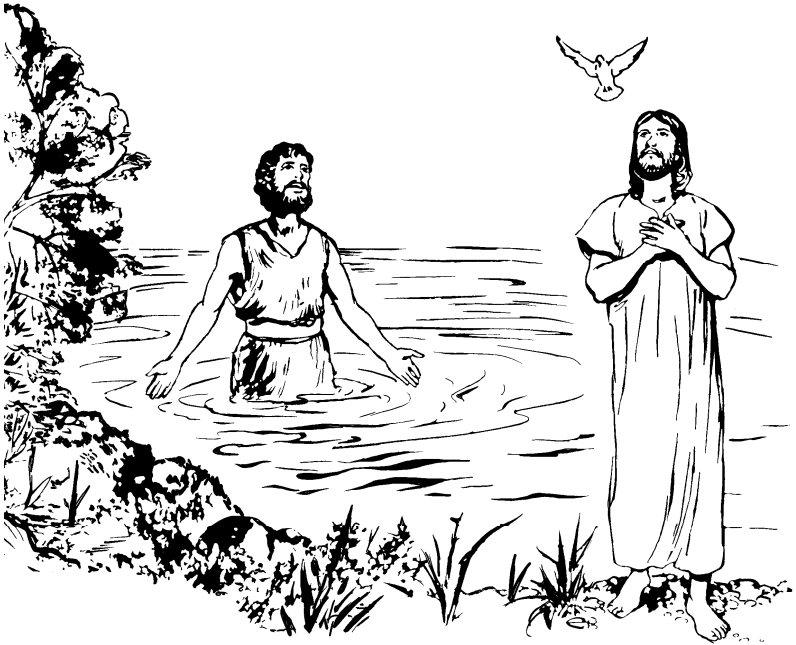
And hi këño Yesu bëniy epëxw gë bëki añ, sëfa këbi bëxarëk bërexëm bën gër ofëna, yañ gër Yerusalem ang rëp bax ak. Ga xucak bakey band ofëna bañ, bëxarëk bër Yesu bën këni w̃ayind gër Nasaret nangërexe mëne anëka sebu këno gër Yerusalem. Er yëla bani gë bëmaş bëcandaw̃ lëngwa këni. Ye këni ciş namana şalaraxën këno gër bërebën do gër

bër enga emat. Aşalara yo aşalara, ano wate na. Wërêşeta këni xali gër Yerusalem.

And hat këni aŋ şalarax këno bëte okey otas namana şananaxën këno lëf gër Aciw̃ and Kaxanu, ga yëpa ko mërëxand ir bëşalen bër Bëşewif. Na bafi baxëtërand do bafi wëkarand. Dek bër baŋo wël bën bafi şaranënd ang baxo yakand gë onang nang osëm er këno wëka yo. And wat këno aŋ, nëm gë sëm şaran këbi xali. Ata nëm wëka këŋo : « Oko asëniwën, inewã rixëra këyëbo mondako ? Nëkoda wëno gë sorix, dek bu bafo gër ocal oday ? » Ata yaka ko : « Inewã këne şalaxënënd ? Wën an nange na nde mëne aŋap yapëk me gi gër Aciw̃ and Faba ? » Ga wël këni ang yaka baxo ak, abi pëni bana er baxo rend in. Ata kwël wëyi këni gë mëŋ ak gër Nasaret.

Yesu mbaŋ fëb bafi bëxarëk bërexëm bën. Do Mari mëŋ, dek beŋo baxo wëxwëtand gër emëkw edexëm. Ata Yesu kwël ko firind. Kaxanu gë bela bën mbaŋ bafi nënganënd endexëm eŋ.

Xobuy or Yesu ol

Bëniy ofëxw osas ebaño Yesu nand ÿana ko andiyen andexëm na. Ga xaniw ko gër ebar ed Galile, yow ko gër Şaŋ eño buyi polo gër yeß ir bani wacënd Yurdeŋ. Barikan Şaŋ hëp ko do ko rend : « Wëno wa yäpëk eye buyi wëj, ecëñëxët këy yowënd gër ndam ! » Na yaka këño Yesu : « Buyile ako dëŋ gayik aÿap yapëk exe ŋataye dek er re ko Kaxanu in. » Ata aŋo fo wã ko Şaŋ do buyi këño. Ga buyi këño, ataŋ Yesu şëpëta ko. Ata hik fol

orën ol, wat këjo Angoc and Kaxanu aŋ ga ko fedaw gër ndexëm ang eďëxwëte epešax fo. Ata wëliwëk oniŵ gër orën : « Ajo ex ngwëŋ Asëñiŵën ar pëlot gër yomb iram an. Wëno bon ke balënd endexëm eŋ. »

Yesu gë Šabucara in

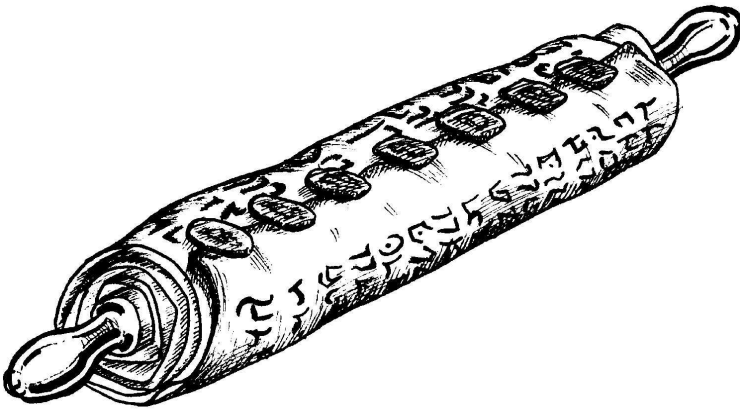
Ata Yesu ko ŵayind ga yëmu ko gër Yurdeŋ gë Angoc Amënek aŋ. Angoc Amënek aŋ fangac këjo gër ladawe. Fën xacërarax baŋo Šabucara in eŋo yifa në bakey ofëxw onax. Bakey baŋo đek, Yesu yoweÿ axo yamb bana. Ata xor këjo eŋo eŋ. Aŋo sëka këjo Šabucara in, re ko : « Angëmëne Asëñiŵ ar Kaxanu hi këÿ, nëngwëtël ekaÿ elo ex gi ecemar. » Yaka këjo Yesu : « Ga rek akayëta and Kaxanu aŋ mëne “Ala an axo wurend na gë ecemar fo.” » Šabucara in wëla këjo në er yaŋ do ŵasin këjo đek owar or gër ngwën ro eŋ. Re ko : « Wëno xwënëk owar oŋo gë enjaran endebën ak đek. Do ar yandi ke an këmo yël. Angëmëne aŵa ŵa këÿ eÿ poxi gër lëngw iram, wëj kë xwën đek ako ». Yaka këjo bëte Yesu : « Ga rek akayëta aŋ mëne “Axwën Kaxanu gabat ex mo cale do

gër lëngw irexëm fo ÿapëk epoxi el.” »
Êabucara in wëla këno bëte Yesu gër angol
and Yerusalem. Ga xwët këno ÿañ gër ejur
ed Aciw̃ and Kaxanu, re ko : « Angëmëne
Asëniw̃ ar Kaxanu hi këy, dapayal. ax gena
nde ako rek gër akayëta mëne “Kaxanu afel
këbi fel omeleka odexëm ok eni nëkona do
eni kaka këdi këy lapa në ekaỹ ”. » Yaka
këno bëte Yesu : « Akayëta aņ ga rek bëte
mëne “Ax gena mo ndi atëy Kaxanu, Axwën
arey an.” » Êabucara in ga xacëra këno eņo
yifa Yesu in, nacëta këno do ko êënind amëd
acëxe.

Yesu gër aciw̃ acaleya and gër Nasaret

Ga xucak eņo, Yesu w̃ayi ko gë panga ind
Angoc Amënek in. Ata wëlik ow̃ac orexëm
ol dek ebar ed Galile el. Aņo ÿana ko këbi
sëyalirand gër baciw̃ bacaleya. Bëla bën dek
mo cëkw bano êëkwënd. Ata hat ko gër
ingol ind Nasaret, gër ed raf ko. Yatir akey
and eteyëta, ga ye ko gër cale ang wër baņo
ak, fel këno exo kani ebi pënën. Fëxwën
këno akayëta and alaw̃ënel Esayi aņ, and
lëkwët ko aņ, ko fënënd gër ed rek :

« Gë Angoc and Axwën aŋ yëm këme,
Gayik mëŋ sana ke mëni nangën
bëxaÿënaxik bën Atëfëtan aŋ.
Mëŋ laŵënu ke mëni pelëra bër ex
okadëp bën,
Mëne asebët kënëbi sebët ;
Mëne bëşiwëk bën awatëra këni
watëra ;
Mëne bër kënëbi wëñarand bën aracët
këbi racët.
Mëŋ laŵënu ke mun pel mëne dohijo
ÿanak oyekax or Axwën ol. »

Ga ĥata ko open oko, lëkw ko akayëta aŋ,
wãš këŋo ar kë wëxëtand an do ÿëpa ko. Ata

aciw̃ acaleya aŋ dek faß këno mën̄ fo. Aŋo
re ko : « Er fënën këmun ijo doro dën̄
ñhatëk. » Ata ga këno ßaxët ßën dek babi
şaranënd end benjekax ßend bano wëleli
ßeŋ. Ga këbi nëngan obaxët ol, këni
wëkarënd : « Ax gena nde ajo asëñiw̃ ar
Yosef an ex ? » Ata, re ko Yesu :

« Dal ex mëne wën axwitan këne xwitan
amatinal and rek “Wëj axora an korayal gë
andey.” Bëte afel këne fel me di becarax ro
gër angol gër ed raf këme ang wël kën këme
rind gër Kafarënowum ak. Dal in këmun
felënd, alaw̃ënel ar Kaxanu an, gër ed rëw̃
këno fo ßayik ano pëbënd na. Bëte ðal in
këmun felënd, amëd and ebaxo Eli, alaw̃ënel
ar Kaxanu gër ebar ed Isërayel na, ßon ÿëmb
bani bësoxari ßër lap babi ßëcën ßën. Ga rik
ßëniy ßëtas gë opacaw̃ ojongibat, tëb ax tëbe
na, wëcan këbi enjo eŋ. Barikan, Kaxanu seß
këbi dek bësoxari bëjo law̃ën këno Eli në
asoxari ar lëg bax gër Sarepëta, gër ebar
Sidoŋ. Bëte and ebaxo Elise, alaw̃ënel ar
Kaxanu gër ebar ed Isërayel na, mbaŋ ebani
ßër lëk babi ameỹ ßën. Barikan, Namaŋ, ar

xaniw bax gër ebar ed Siri an gabat fakën baṇo. »

Ga wël këni eyeyan elo, logën këbi dek aciŵ acaleya aṇ, ata xani këni gwaṇ. Ga wëlën këno Yesu, ŝonjorëra këno. Nécët këno angol and Nasaret aṇ xali gër engeŵ. Fën ŷandi babi eno pimëx. Barikan, and ĥateli këno aṇ, xwëša ko. Ata ang fur bano ak borëta këni dek, Yesu xuca ko mërëxand do kwël ye ko. Ŝëla ko gër Kafarënowum, në angol acëxe and ebar ed Galile. Ata këbi sëyaliraxënd bëte bela bën gë akey and etëyëta aṇ.

Bësëfan epëxw gë bëxi bën

Akey amat, Yesu ye ko yaṇ në etënd exo calex. Ata ŝale ko wec. Ga xeyëk, ŝëlaw ko do sana këbi ocambenjar epëxw gë oki ŝëf gër bër bela bër baṇo sëfarand, eni gi obatula odexëm. Er ebani : Simonṇ ir nëngwët baṇo Piyer do gë Andëre abinëm. Ŝak do gë Ŝaṇ, Filip do gë Barëtelemi, Matewo do gë Toma. Ŝak, asëñiŵ ar Alëfe do gë Simonṇ, aŵer an. Yud, asëñiŵ ar Ŝak

do gë Yuda Isëkariyot, ar lëxw baño Yesu an.

Yesu gër aciw̃ acaleya and gër Kafarënowum

Yesu gë bësëfan bërëxëm bën Ĥat këni gër Kafarënowum. Ata yatir akey and eteyëta, ye këni gër aciw̃ acaleya do këbi sëyalirand end Kaxanu eñ. Bër baño baxët bën, mbañ bafi šaranënd gayik ang ala ar gapak fo baxo yeyanënd, osëyali orexëm ol ax mëndër bana gë or bëšalen bërëbën ol.

Ata yatijo, ala ar gë angoc añëñëxax yow baxëna gër aciw̃ acaleya andebën. Sam ga wat këño Yesu, ala ajo ỹana ko ko xeyënd : « Ineña këy šaland Yesu iĤ Nasaret ? Ba eyëbo nemin nde yow këy ? Anang wa nang këmi mëne wëj ex Aw̃ënëk ar xaniw̃ëk gër Kaxanu an ! » Ata Yesu xeyënaxën këño angoc añëñëxax añ : « Xey wëj cësinal, ado canël gër ala ajo ! » Namana exo canaxën, angoc añëñëxax añ yëngëndëra këno xali ala ajo, Ĥerëndëra këno bëte xali. Dek bër yowëraw bax yatijo cale bën šarandëra këbi xali xurik. Ata këni wëkarënd : « E ineña ex

eño ? Ba etëyali ekaşax ed gapak nde ĥatënu këbo ? Yama bangoc bañëñënax bañ nde ga këbi xeñanënd do këni rind er re ko in ! »
Ata oñac or Yesu ol wëlik dek ebar ed Galile el.

Në ecan ijo, mëd-mëd fo bayi bax ga xani ko Yesu do nacëta ko exo calex. Ata Simoñ do gë bër ebani bën këno şalarand. And wat këno añ, re këni : « Bela bën dek wëj fo këni şaland. » Yaka këbi : « Yene në eşëxe, gër bëngol bënd ler ro mëni pelërax fën bëte end Kaxanu eñ gayik wëno në eño yowaxënu këme. » Ata ko femërand end Kaxanu eñ gër baciw bacaleya band gër ebar ed Galile.

II. Osëyali or Yesu Kërisët ol

Ebar ed Galile el dek baxo sëfënd Yesu do bafi sëyalirand Bëşëwif bën gër baciw bacaleya bandebën. End Atëfëtan and owun or Kaxanu eñ baxo femërand. Bëte afakën bafi fakënënd bela bën : hik oşëxwëra, hik oseyi. Ata mondako wëli bax oñac orexëm ol dek ebar ed Siri el. Mo ñëmb bani yëmbënd bela bër baño sëfarand bën gand

ed ko ye yo gër ebar ed Galile, gër ed
Dekapolis, gër ed Yude, gër angol and
Yerusalem xali ekeg ed Yurdeŋ el. Osëyali
or Yesu Kërisët ol ax mëndër bana gë or ala
ašexe. Mëŋ gabat bax yeyanënd bend elod
ala ayë laxëbana beŋ gayik Asëñiŵ ar
Kaxanu hi ko.

Ang sëyalira bafi bela yaŋ në etënd ak
Akey amat, Yesu wat këbi bela bën ga këni
barëru beng-a-benga, gër ed ebaxo. Ata
nacëta ko kap në etënd, yëpa ko. Xetëna
këno bësëfan bërexëm bën. Ga hëbëta ko ebi
tëyali, ko rend :

« Nëngandëralebi bër sitarak gër onden
bën bën,
Bën kë xwën owun or gër orën ol !
Nëngandëralebi bër kë sesënd gërëgako
bën,
Kaxanu ayemën ko yëmën oŵëkw
orebën oŋ !
Nëngandëralebi bër nënga këbi onden
bën,
Bën kë xwën ebar el !

Nëngandëralebi bër ÿandi këbi ola or
ŝenene ang eyamb-yamb fo bën,
Nëngandëralebi bër sel këbi ola or
ŝenene ang men fo bën,
Kaxanu alëba këbi lëba xali eni med,
Ayël këbi yël eni ceß xali ebi ped.
Nëngandëralebi bër gë axayënan bën,
Kaxanu axayënan këjo xayën bën bëte !
Nëngandëralebi bër gë owëk owënëk
bën,
Bën ex bër këno wat Kaxanu bën !
Nëngandëralebi bër këbi rëcand bela
ebi ket bën,
Bën ex enimin obaŝ or Kaxanu ol !
Nëngandëralebi bër kënebi rixërand ga
fëb këni end ŝenene bën,
Bën xwënëk owun or gër orën ol !
Nëngandërayindëleņun ado enun
cirërand,
Ado enun dixërand, ado enun
nagaŝandërand end ex yo në endam.
Nëngandërayindëleņun mbaņ
Gayik amaŝën atëm kën sëkëx yaņ gër
orën.

Mondako banëbi rixërand bëlaŵënel
bër Kaxanu bër hi bax akarëk bën. »

Amatinali and ongal do gë angoben aŋ

Wën bësëfan bëram bën, ang ongal fo hi kën
gër ebar ro. Barikan, ongal oŋ ga xac xacëk
aÿëw nde kë ÿëw gašëxe ? Ax gena nde
alexëx fo ex fac eni bëñëra bëla bën ? Ola
orewën ol bëte ang angoben fo hik gër ebar
ro. Angol and ÿaŋ në etënd aŋ ax gind na
mo nem. Ala ar fëtënëk lambo an, axo
ŋobënd na gë enëp. Ax gena nde ata ko xaŵ
në er ÿaŋ ebi ŋoband dek bër ex gër iciŵ
bën ? Awa ola orewën ol ŋobayindëlebi bëla
bën. Watindëlexëni benjekax bend kën rind
beŋ eno cëkwaxën Sorix irewën Kaxanu,
mëŋ ar ex ÿaŋ gër orën an.

End acariya do gë end bëlaŵënel eŋ

Këren yëland na mëne me ÿepën acariya aŋ
do gë er reÿa këni bëlaŵënel in ÿow këme.
Me ŋata dek er rek acariya in do gë er reÿa
këni bëlaŵënel in ÿowaxënu këme. Dal in
këmun felënd, orën ol gë ebar el ado ex
dëxëta, er ÿëgw këni gër acariya in, gë inger
imatak ax pëxwëcaya na xali ex ŋata dek.

Mënj ex, ar kë lif apela and xurik ex ba gër acariya aņ do ebi tëyalind bela bën eno tëfëtelind an, kë xuri ex ba gër owun or yaņ gër orën. Barikan, ar kë rind er rek acariya in do ebi tëyalind bela bën eno tëfëtelind an, kë hi ar gapak gër owun or yaņ gër orën. Mënj këmun felaxënënd, angëmëne wën ang fëb kën acariya ak anëbi nëmëcax na bëshalen bën do gë Ofariseņ ok, an dıl na gër owun gër orën.

End oxoỹ eņ

Ax gena nde awël wël kën er fel bafi Kaxanu bëxarëk bërewën in : “Ax gena mo naỹ ala. Ar këņo laỹ yo ala așandaỹ, ar kiti ex.” Barikan wëno ga re këme, ar këņo xoỹën yo iminëm, ar kiti ex. Bëte ar këņo re iminëm : “Wëj așoỹik ey !”, bëxarëk bërewën bën yaņëk eņo kiti. Bëte ar këņo re iminëm : “Wëj afëñirëx ey ! ”, ar gër xodux ex. Awa angëmëne gër ed këy rind șadaxa xwita këy mëne iminëx xoỹën ki na, tebël șadaxa ijo na ey mara en ketënu pere. And kën xetënu aņ, bakaw ey pakët șadaxa irey in. Angëmëne gë ala xucar këņun na do en

yend ond gër kiti oŋ, wëlër in ataŋ gër fëña
fo këdi ki lëxwëx gër axiti do axiti an eŋo
pel asëra an exi mëla gër epëra. Dal in këmi
felënd namana ey canaxën gër epëra elo,
kodi irey in dek këy necët.

End orekar eŋ

Ax gena nde awël wël kën er rek acariya in :
“Ax gena mo ndi orekar ol”. Barikan, wëno
ga re këme ar këŋo nëkon yo asoxari do eŋo
yandi eni dakido anëka ri ko orekar ol gë
anjëlan andexëm aŋ. Angëmëne angës andey
aŋ ki lënanënd eñëŋënax eŋ, ado gido and
liw aŋ, nongoloyëtël ey dap caw !

Pecanëlexi ey bayi gë angës amat, gë exo
dëxw Kaxanu eman endey eŋ dek gër xodux
or ax domind na gë edom. Angëmëne ataxan
andey aŋ ki lënanënd eñëŋënax eŋ, ado gido
and liw aŋ, kacal ey dap caw ! Pecanëlexi ey
bayi gë ataxan amat gë exo dëxw Kaxanu
eman endey eŋ dek gër xodux or ax domind
na gë edom.

Ax gena nde acariya aŋ rek : “Ar këŋo
feländ alindaw arexëm an, ñëgwënëleŋo
kayëta ir acapëra”. Barikan, wëno ga re

këme, ar këno fela yo alindaŵ xarak ax gena në end orekar, në ecëñëta eño gër orekar. Do ar këno yër yo asoxari ar fela këno icën indexëm në edi exëni gë asoxari ajo orekar ol.

End eyaşar eŋ

Ax gena nde awël wël kën er fel babi Kaxanu bëxarëk bërewën in : “Ax gena mo njaşar. Ar kë yaşar yo gër oŵac or Axwën, dilexo de er re ko in”. Barikan, wëno ga re këme mëne ax gena dëŋ mo njaşaran orën ol gayik fën lëg ko Kaxanu. Bëte ax gena mo njaşaran ebar el gayik gër ed ko wëñërand ex. Ax gena mo njaşaran bëte angol and Yerusalem aŋ gayik emun etëm xwënëk. Ado gaf irey in dëŋ ax gena mo njaşaran gayik ay kor na ey peşën emban ematak, bëte ay kor na ey banëngënin end feşëk eŋ. Gër end ebax ey yaşar, ga ŵa ŵa këy del tuŋ iyo. Bari ga hëp hëp këy del tuŋ ali. Gë yey baş këy na, nangël mëne er Şabucara ex.

End emaşar eŋ

Ax gena nde awël wël kën er rek acariya in : “Ar këno fëtinën yo ala angës, pëtinënëleno

andexëm aŋ ! Bëte ar këŋo foyëtën yo ala añënga, poyëtënëleno andexëm aŋ !”
Barikan wëno ga re këme, këreyëŋo yaka na axeyax ar ki rixërand an. Angëmëne exi cën gër añam and liw̃, bexënëlo and šame aŋ.
Angëmëne ala lëxw ki na në kiti exi kanaxën acud and këy lëngwënënd aŋ, tebënëlo bëte and këy sëndand aŋ. Angëmëne ala nëyali ki na eyo dëbin anëb atibax në apakan amat, dëbinëlo në bapakan baki. Cetëlo ar ki xarand an, këreyëŋo dëc na ar yandi këŋo eyo ñomëx an.

End eŋan ed bër angoyëra eŋ

Ax gena nde awël wël kën er rek acariya in :
“Balindëlexi end ašandax eŋ do cusëlo ala ar xoÿër këŋun an.” Barikan, wëno ga re këme, balindëleŋun end bela bër xoÿër këŋun eŋ.
Calenindënëbi bër këŋun rixërand bën.
Mondako këni nangëra mëne obaš or Faba Kaxanu, mëŋ ex yaŋ gër orën, hi kën. Mëŋ, key yo key abi dëcënd na eñan eŋ bela bën :
hi këni bëxeÿax, hi këni bër šenene. Bëte abi dëcënd na tëb iŋ : hi këni bër šenene, hi këni bësëmbak. Ado angëmëne bër ñan

këjrun bën fo kënebi hânënd, amaşên and fe wa kën şotëx gër Kaxanu ? ax gena nde bësëf bër şagale bën mondako wata këni ? Bëte angëmëne gë bëmaÿe bëndewën bëj fo kën şëmarënd, ecarax end fe wa kën rind ? ax gena nde bër bayik aŋo nange na Faba bën mondako wata këni ? Ang bën ko Sorix irewën Kaxanu ak, mëj ar ex yaŋ gër orën an, wën bëte bënin mondako fo.

Edëcara ed bëxaÿëanaxik el

Angëmëne benjekax kën rind, këren caland na enun wat bela bën. Angëmëne mama kën rind enun wataxën, wën amaşên an cot na gër Sorix irewën Kaxanu, mëj ar ex yaŋ gër orën an. And këyëbi rëcarand bëxaÿëanaxik aŋ, kërey deyarand na poyoma eni cëkwaxën bela. Ax gena nde mondako këni rind bëÿëjënax bër kë labayand bën gër baciw̃ bacaleya do gër opëña enëbi cëkwaxën ? Dal in këmun felënd, mondako kë şanënd amaşên andebën aŋ. Barikan, wëj and këyëbi rëcarand bëxaÿëanaxik aŋ, ataxan and şame aŋ kërex nang na er kë rind and

liw̃ aŋ. Dëcarayindëbi yir fo do Faba Kaxanu
mëŋ ar ki watënd an, aŵaŷën ki w̃aŷën.

End cale eŋ

And kën ŷalend aŋ, kërenëbi tëfëtëlinde na
bëyëŋënaŋ bër kë labayand bën. Bën er wata
këni din mo kwëŷa cale iŋ lëf gër faciw̃
bacaleya do gër ocanditëra od opëna, bela
bën enëbi wataxënënd. Dal in këmun felënd,
mondako kë ŷanënd amaŷën andebën aŋ.

Barikan, wëj and ki yandi ey' cale aŋ,
përayal gër aciw̃ andey'. Faba Kaxanu, mëŋ
ar ki watënd an, aŵaŷën ki w̃aŷën er këyo
xarand yir fo in. Bëte angëmëne gër cale hi
kën, këreŋun kurelind na eyey'an el. Bër
aŋo nange na Kaxanu bën kë yëland mëne
mo njeyan mbaŋ fo ko yakalind. Kërenëbi
tëfëtëlinde na bëjo ! Faba Kaxanu dek ko
nangënd er yandi këŋun in namana eno
mëkaxën. Baxët in ang yäpëk en calend ak :

“Faba irebi, wëj ar ex gër orën an,

Pëbëlexëni bela bën oŵac oreŋ ol,

Yowël ex owun oreŋ ol.

Dil er yandi ki in gër ebar ro ang këy

rind gër orën ak.

Yëlindëbo key yo key er këmi yamb in,
Tebanëlëbo bebër këmi wenanënd bën
Ang këmëni sebanënd ak biyi bëte bër
këbo wenanënd bën.

Kereyëbo teb na ebo nañëta do mi
mendëra

Dëcalëbo mo kwëyëta Asitik an,
Gayik wëj xwënëk owun ol panga in do
gë enjaran en din ir din
Ang kë bëtëraw bëniy bëñ okeme
okeme. Amen !”

Angëmëne aseban kënebi sebanënd bela bën
bend kënun wenanënd bëñ, Faba Kaxanu,
mëñ ar ex yañ gër orën an, aseban këñun
seban wën bëte. Bari angëmëne anëbi
tebanënd na añun teban na wën bëte.

End etiw en

And kën siwind añ këren kañëninand na ang
bëyëñënaç bër kë labayand ak. Bën ata
dëxasin këni yëñëninënd eni nangaxën bela
bën mëne asiwi siwi këni. Dal in këmun
felënd mondako kë şanënd amaşën andebën
añ. Barikan wëj and këy siwi añ, dëxasal
aye do ey cey a angiri in gër gaf. Bela bën

këreni nang na mëne asiwi siwi këy.
Barikan, Faba mëᅇ ar ki watënd an ki
wãshën.

End napul eᅇ

Këren kwëjênalind na napul in gër ebar ro
gayik ayaner kë yanerënd, ayama këni
yamand oyame ol. Bëte berëk bën awed
këni wëdënd gër ed wëxwëta kën. Barikan,
taᅇindën napul in yaᅇ gër orën gayik fën ax
yaner na, oyame aᅇamana, bërek ani dil na
eni meᅇu. Gër ed xwët këy napul irey in,
fën fo kë hind bëte anjêlan andey aᅇ.

End odendëran eᅇ

Ala ax kor na eno kwën bela bëxi, bëte ala
ax kor na ebi diyeninënd bela bëxi. Afo eᅇo
cus abat do eᅇo ᅇan axinëm an, eᅇo pëb
abat do eᅇo yaf axinëm an. Mëᅇ ex wën an
kor na eᅇun balënd gwër fo end Kaxanu eᅇ
do gë end kodî eᅇ. Mëᅇ këmun felaxënënd
këren dëndërand na gër aniyan andewën
end er kën yamb eᅇ, ba end banjëm band
kën şuᅇa. Aniyan andewën aᅇ xëbënëk
nëmëc eyamb-yamb in. Bëte eman eᅇ
xëbënëk nëmëc banjëm baᅇ. Ax gena nde

aye kënëbi watënd oşël ol : ani nedërand na, ani kanarand na, ani cacërand na. Barikan, Faba, mëñ ar ex yañ gër orën an, këbi lëband. Ako nde yëla kën mëne end oşël eñ këño xucand eño bal ? Wën ang hi kën ako, noño kë xor exo başa bakey gër aniyan andexëm gayik arendëra ko rendërand ? Do ine cëñ kën rendëraxënënd ? Aye kën watënd ondës oñ gër olen : adiyenindëna, abanëndëna banjëm. Barikan, ado ga baxo şudara yo aye Salomon, mëñ ar ebax gë napul isëm an, aba exo yena gwër fo gë ondës oño. Gayikako Kaxanu kë yañënënd mondako ondës oñ gër olen. Ax gena nde ondës oño gër ga xebën yo doro, ecan aÿeg kë ÿeg ? Wën ake kën yëland mëne Kaxanu axwëya këñun xwëya ? Ata wën mbañ bak de ang xwëta këno ak. Këren dendërand na end er kën yamb eñ, ba end er kën şëb eñ, ba end banjëm band kën şudä eñ. Bebijo dek bër año nange na Faba kë balëkënalind. Mëñ aye nang ko aÿap ÿapëk en cotëra bebijo dek. Calayindën pere owun orexëm ol do gë ola or şenene ol gër aniyan andewën. Ata këñun sënd dek bebër kë bayi bën. Mëñ

ex këren dendërand na end ecan eŋ : key yo key ex ocëmu ok. Akey and ecan aŋ, Kaxanu lëkayak.

End enëpër eŋ

Kërenëbi nöpënd na bela bën këdi këŋun nöp Kaxanu wën bëte. Ata ang kënebi nöpënd bela ak këŋun nöp. Bëte gë er kënebi nöpënd bela in këŋun nöp. Ine cëŋ këy yerëtaxënënd end atësëx and lëŋa këŋo abinëx eŋ ? Aŷ watënd na nde xëcar ir gër angës andey in ? Mondake këy yëxwënd eyo pel abinëx :

“Nëmël mi dëxëtën atëxësëx and lëŋa ki aŋ”, xarak wëj yer xëcar lëŋa ki ? Wëj aŷëŋënax ar kë labayand ey. Dëxëtël pere xëcar ir gër angës andey in ey wataxën atëxësëx and lëŋa këŋo abinëx aŋ.

Kërenëbi yëlënd na eŷnënk in odaŋët ok këdi kënun ŷenaxën do enun ŋanëtëra. Bëte kërenëbi dapënënd na oyeri ok bambëxwëbëxw baŋ këdi këni rëgwëra gër egway gë oxwër orebën oŋ.

End bëlaŵënel bënegwêš eŋ

Titinayin, bëlaŵënel bënegwêš exëna. Ako këni likinand ang opeŷ onambik fo xarak ojelemu okeŷax exëni. Gë bend këni rind beŋ kënebi ŷana enëbi pëlëtënd. Ax gena nde ala ax kwëcand na owëd në anganjar ? Bëte ala ax kwëcand na ondan në apeb ? Atëx anjekax aŋ kë rëwënd odëwëreŷen ojekax ok. Atëx aňëŋenax aŋ kë rëwënd odëwëreŷen oňëŋenax ok. Atëx anjekax aŋ ax gind na gë odëwëreŷen oňëŋenax do atëx aňëŋenax aŋ ax dëwënd na odëwëren ojekax. Ax gena nde atëx and ax dëwënd na odëwëreŷen ojekax aŋ, asaŵ këni sawënd eni dëxw ex ñeg ? Awa, bëlaŵënel bënegwêš bën, gë bend këni rind beŋ kënebi ŷana enëbi pëlëtënd. Ar kë fëbënd er ŷandi këŋo Faba an, mëŋ ar ŷaŋ an, fo kë lil gër owun or gër orën, ax gena dek bër ke ŵacërand, “Axwën, Axwën” bën.

Yatir këme bakaw gër ngwën ro mëni kiti bela bën, bëranjëm kë ŷana exe denitaxënënd. Ata bër mar eni dend :
“Axwën, ax gena nde biyi gë oŵac oreŷ ol bami femërand Atëfëtan andeŷ aŋ ?” Bëjo

eni dend : “Axwën, ax gena nde gö oĩac
orey ol bamëni necëtënd bëyël bën gër
bela ?” Bëjo bëte : “Axwën, ax gena nde biyi
gö oĩac orey ol bami rind becarax
bendanjëm ?” Barikan er këmëni ÿana mën
yakand : “Wëno amun nange na de !
Pacanaxëne wën bëwendëran bëjo !”

Amatinal and baciw̃ baki aŋ

Mëŋ ex, ar kë baxët eyeyan edam an do exo
tëf er re këme in, er këni wëndër gö ala ar
sitinak do bay ko aciw̃ andexëm në aparëfac
fo. Ata ga sëbëk odar ok yëmëk xali, men oŋ
ĩhatëk gër aciw̃ aŋo. Ata ekoc el ax ŋame na
gayik gër aparëfac ÿëpa bax. Bari ar kë
baxët eyeyan edam an do axo tëfe na er re
këme in, er këni wëndër gö ala afënrëx ar
bayëk aciw̃ andexëm në edini fo. Ata ga
sëbëk, odar ok yëmëk xali men oŋ ĩhatëk gër
aciw̃ aŋo. Ata ekoc el ÿamëk do yëcarëk
dek. And ĩhata ko Yesu aŋ, bela bën dek
şaran këbi ang baxo sëyalind ak. Gö or
gapak babi sëyalind, ax gena ang bëşalën
bërebën ak. »

Apënëtal and ar oned an

Akey amat, Yesu şan ko gër iciw̃ do ye ko ÿëpax ko gër bëña ir anjer and Galile. Ga barëru këni bela bën amëxwër atëm, xeta këno. Aņo rëfa ko në ikuluņ ind ebax polo gër anjer do ÿëpax ko. Ata ga xwëşara këni bela bën dek gër bëña, Yesu ÿana ko këbi sëyalind gë bapënëtal bandanjëm ko rend :

« Ako ri baxo ala ar oned ga nëca ko gër oşënga. Ga fan ko eneda an, mar lapak tar fëña in. Ata oşël ol ga lapara këni, wëda këni do hël këni dek. Mar lapak bëte gër ebar ed gë aparëfac. Gogo nde ga lëgëk gayik ax nëmb bana obar ok. And fëtëk eñan an, şorëk do hãÿëk dek gayik odëmbët ok ax tiw̃ bana. Mar lapak bëte şit në acëc and gë odëmbën, ata lëgëk. Ga kë raf eneda an, odëmbën ok xëşak tēc. Mar lapak bëte gër ebar ejekax. Ga lëgëk, rafëk aye do rëwëk mbaņ : anjëra amat keme, aņo ofëxw ocongebat do aņo ofëxw osas. »

Ata re ko bëte Yesu : « Ax gena nde dek fo wël kën apënëtal aņo ? Awa. »

Ga ĥata ko apĕnĕtal aŋ, bĕsĕfan bĕn xeta
kĕno do wĕka kĕno : « Ine cĕŋ kĕyĕbi
sĕyalixĕnĕnd bela bĕn gĕ bapĕnĕtal ? » Yaka
kĕbi : « Bend owun or gĕr orĕn beŋ, wĕn
bĕsĕfan bĕram bĕn fo ŷapĕk en nang, ax
gena gĕ bĕn ak. Kaxanu abaŝ kĕŋo baŝ ar
ŝotĕrak an, exo cotĕraxĕn nĕmĕc. Bari ar
acotĕrax na an, er xaŷ kĕŋo in dĕŋ kĕno
xan. Mĕŋ kĕmĕni sĕyalixĕnĕnd gĕ bapĕnĕtal
gayik bĕn ado eni nĕkonĕnd ani watĕnd na,
bĕte ado eni baxĕtĕnd, gĕ tĕkĕrak abi
pĕnind na. Mondako ĥatak er ŷĕgw ko
alawĕnel Esayi in endebĕn eŋ mĕne :

“Aye kĕni ŷana eni wĕlĕnd, bari abi
pĕni na

Aye kĕni ŷana eni nĕkonĕnd, bari ani
wat na.

Bon xem kĕbi ogaf ok bela bĕjo,
Banĕf baŋ ŝoya kĕni kĕdi kĕni wĕl,
Bangĕs baŋ fĕd kĕni kĕdi kĕni wat,
Ogaf ok xemĕn kĕni kĕdi kĕni wā
Do eni nĕngwĕt ola orebĕn ol do wĕno
mĕni tebanaxĕn.”

Barikan wĕn nĕngandĕraleŋun gayik nĕ
ewat en gĕ bangĕs bandewĕn baŋ do nĕ

ewël en gë banëf bandewën baṅ. Dal in këmunn felënd, bëlawënel bëranjëm do gë bër ŝenene bëranjëm ÿandi babi eni wat er kën watënd in, bari ani wate na. Aÿandi ÿandi babi bëte eni wël er kën wëlënd in, bari ani wële na.

Awa baxëtinn mun paÿën apënëtal and ar oned aṅ. Bër kë wëlënd eyeyan ed owun or Kaxanu do abi pënnind na bën hik ang eneda end lapak tar fëña eṅ. Ŝabucara in kë yowënd exo dëxët er ned këni gër oÿëkw orebën in. Bëjo bëte er hi këni ang ebar ed gë aparëfac ed gër ed lapak eneda fo. Bën and këni wël eyeyan aṅ gogo nde eni kwëta gë onënga fo. Bari ani tebënd na ex gi gë odëmbët gër oÿëkw orebën, ani dëkayand na eyeyan elo. And kënebi soron ba enëbi cëndën në end eyeyan elo aṅ, gogo nde ebi cena. Ata eni dap caw ekwëta ed Kaxanu el. Bëjo bëte er hi këni ang eneda end lapak ŝit gër acëc and gë odëmbën fo. Awël wël këni eyeyan ed Kaxanu el barikan ocëmu od ro gër aniyann ok, gë aṅana and napul aṅ kë xëŝand eyeyan el xali ex tëkwann ecënar el. Bëjo bëte er hi këni ang eneda end lapak gër

ebar ejekax fo. Ga wël këni eyeyan ed
Kaxanu el, fëni këbi. Ata šënarëk gër oŵëkw
orebën : keme, ofëxw ocongebat, ofëxw
osas. »

Apënëtal and Abësamari aŋ

Akey amat, ašalen ŷandi baŋo na eŋo di
atëy Yesu. Ga sëka ko, wëka këŋo : « Asëyal,
ineŵa këme ri me cotaxën aniyän and din
aŋ ? » Yaka këŋo : « Ine ŷëgw këni gër
akayëta and Kaxanu ? Ine fën këy ? » Yaka
ko ašalen an : « Er fën këme mëne, “Ŧjanëlo
Kaxanu, Axwën arey an dek gë yomb irey
ak, gë anjëlan andey ak, gë ojaŵ odey ak,
gë aniyän andey ak. Do bëte balindëlexi end
ašandax eŋ ang ki balënd end gaf irey ak.” »
Ata re ko Yesu : « Šenene yaka këy ! Diyind
mondako ata këy šot aniyän and din aŋ. »
Barikan ašalen an ga ŷandi këŋo exo
masinaya mëne ar šenene hi ko, wëka ko :
« Do noŷo ngwa ex ašandaŵën aram an ? »
Ata yaka këŋo Yesu gë apënëtal aŋo :
« Mondako hi bax end ala ar xani bax gër
Yerusalem do ko yend gër angol and Yeriko.
Fed këni gë bërek bëxeŷax ga xaš këni gër

fëña. Ata ga radën këno na, sëra këno.
Xandëra këno dek do fëmëra këno xali seb
këno në emëkw na fo, bédécët gër ebar.
Yatijo, ašadaxan bax yend na bëte ond gër
Yeriko oŋ. Ga šanan këno ala ajo, beš këno
kwël gë enëkona këm. Ĥatu ko arëca ar
bëšadaxan, wat këno ala ajo. Mëŋ bëte beš
këno gë enëkona këm. Ata ĥatu ko
Abësamari na gër ed baxo ala ajo. Ga wat
këno bédécët gër ebar, xaÿënan këno. Sëka
këno, fëxwécëra këno gë ngoy ij ed
sembaÿëra ko el. Ga nëmëra këno ogu,
fëlëndëran këno. Ata ga fela këno xwët këno
ÿaŋ gër fali irexëm do ðëla këno xali gër
angol, në iciw̃ ind bëliyer eno xorarax. Ga
xeyëk, Abësamari an yëpët ko batama baki
band kodî yël këno ar xwënëk iciw̃ ind
bëliyer an do re ko : Koranële ala ajo.
Angëmëne kodî ir yël këmi in ax gena gwac,
gwëre mi ŋatati yatir këme bakaw. »
Ga ĥata ko apënëtal aŋ, Yesu ðëka këno
ašalen an : « Gër bela bësas bër sëk baŋo ala
ajo, ar fe wa bax ašandaw̃ arexëm an ? »
Yaka ko ašalen an : « Ar xaÿënan baŋo an. »

Anjo re ko Yesu : « Awa wěj yel ey dind mondako fo. »

Apënëtal and ar ĥëp bax eteban aņ

Akey amat, Piyer ga sëka këņo Yesu, wëka këņo : « Axwën, banjëgwe wa ãapëk mo tebanënd imaýe ind ke wenan in ? Ba banjongëbaki nde ? » Yaka këņo : « Ame dex na de banjongëbaki, barikan ofëxw ocongoxi bakëlëbëd banjongëbaki.

Mëņ ex, owun or gër orën ol er wëndërek gë endey end emun end bar babi bër andiyen andexëm ebi mëkëra ba mondake lëkaya këni napul irexëm in. Ga ko fën kodı in, wëlanu këno ar andiyen ar bayir bani añomëx atëm. Xarak ar andiyen ajo axo gi bana gë er këņo wãşën. Ata emun eņ re ko enëbi pan mëņ, gë alindaw, gë obaș ol do gë dek er șot baxo gër iciw indexëm in, exo kanaxën añomëx aņ. Ata ar andiyen ajo ga lapaya ko gër osapar or emun, ko renitand : “Këla mujanële pere, dek këmi wãşën.” Ga xaýënan këņo emun eņ, seban këņo añomëx aņ do kwël sebët këņo exo maýi. And șan ko aņ, fed këni gë ala ar bayir bani iñomëx itil.

Ga w̃elën këŋo, xër këŋo lëy do këŋo rend :
“Doro afo eye maŝ kodi iram in ! Maŝële
kodi iram in !” Aŝandaw̃ ga ŝana këŋo na,
lapaya ko gër osapar orexëm do ko
renitand : “Këla muŋanële pere, aŵaŝën
këmi w̃aŝën !” Bari mëŋ h̃ëp ko kweŋ, w̃ëla
këŋo gër epëra xali yatir këŋo w̃aŝën.
Boŝandaw̃ ga wat këni ang ri baxo ak,
yambën këbi xali gër oŵëkw. W̃ara këni
reyax këni dek gër emun. Ata emun eŋ ga
w̃ac këŋo ar andiyen ajo, re këŋo : “Wëj ata
mbaŋ xeŷ këy de ! ax gena nde wëno ro
seban këmi aňomëx andey aŋ ga xëla këye ?
Wëj bëte ine bayik axi kaŷënanane na aŝandax
ang wëno ak ?” Ata gë oxoŷ fo emun eŋ re
ko eno pëxwën andiyen atibax exo maŝaxën
aňomëx aŋ. »

Ata ga h̃ata ko Yesu apënëtal aŋo, ŝom ko :
« Awa Faba, mëŋ ar gër orën an, mondako
këŋun ri angëmëne wën an tēbandërënd na
gë emëkw el dek. »

Ar gë napul an do gë Lasar

Ata re ko bëte Yesu : « Mondako ri baxo ar
gë napul. Mëŋ banjëm banjekax band

xemënëk acanji fo baxo *šudand*. Do key yo key ñambëran fo bax gër iciw̃ indexëm. Axaỹëanaxik ar bano w̃acënd Lasar ebax renarandëna gër ebët ed iciw̃. Eman endexëm eñ dek okejën fo baño. Ala ajo mo ñandi baño ỹandind exo međara gër ed baxo yambërand ar gë napul an. Ado ođañët fo baño sëkand eno đañëndëra okejën ok. Akey amat, axaỹëanaxik ajo nemi ko. W̃ëla këno omeleka ok. Nemi ko bëte ar gë napul an do w̃ëxëta këno. Ata hix këni bën tak gër ngwën ind bësësëk : axaỹëanaxik an gër ed exo Abëraxam do ar gë napul an gër ed ex toro. Ga xeña ko, wat këño caw Abëraxam ga bexena këño Lasar. Ata w̃ac ko : “E šaca Abëraxam, kaỹënanëlexi wa wëno ! Këla, pelëlo Lasar exo ñëmb ebasa el gër men do exo yow exe tabinan gër aniw̃. Mbañ këme sorond gër xodux ro.” Ata yaka këno Abëraxam : “Šaca, kwital wa ang beta bay ak gër aniyan andey xarak Lasar në etoro baxo. Gërëgako mën betak do wëj kë sorond. Ado bëte ambëxw atiw̃ax fani këbo na wën gë biyi. Biyi ro ar ỹandi këño exo

yeli an axo kor na bëte wën fën ala ex kor na exo yow ro gër ed hi këmi biyi.”

Ga wël ko eño, ar gë napul an wëka ko bëte : “Ŝaca Abëraxam gayikako ex, dawëneło ngwa Lasar gër ndebi. Bëmaÿe bënjo sebëtaw këmeni na gër ngwën. Këla, yelexo ebi pelëx kërene tëfëteli na wëno mënj bayik ani yow na bën bëte ro gër toro.” Abëraxam yaka këño : “Tëfëlexëni er ÿëgw këni Moyis do gë bëlawënel bër Kaxanu in.” Ar gë napul an re ko bëte : “Ali ababak eño Ŝaca ! Angëmëne ar nemik sëkëx këbi año fo këni wã eninëngwët ola orebën ol.” Na re ko Abëraxam : “Angëmëne ani tëfe na er re ko Moyis gër acariya in, ani ma na bëte ado ebi tëkëx ar nemi bax.”»

III. Becarax bend ri ko Yesu beñ

Yesu Kërisët, becarax bendanjëm ri ko and ebaxo gër ebar ro añ. Kido aÿëgw ÿëgw bani dek gë betil ak, okayëta od ÿëgwëdoni ok ax këñ dona gër ebar ro. Pëniyin becarax bend gër akayëta año beñ. Ata kën wat mëne Yesu enimin Asëniw ar Kaxanu dëñ hi ko.

Yesu gë ala ar gë bangoc bañëñënax an
 Yesu gë bësëfan bërexëm bën, ga xegëta
 këni anjer and Galile aṅ, ḥat këni gër ebar
 ed Šerasa. Ataṅ ga šëpëta ko Yesu gër
 ikuluṅ, šanu ko pëlët gër oñeg, ala ar gë
 bangoc bañëñënax do ko yend aped-fed. Gër
 oñeg lëg baxo do elod ala baṅo xorëna eṅo
 tëra. Ado eno pokëra gë gweyë-gweyele
 gayik band mar mondako bano fokërand gër
 otaxan do gër osapar. Bari mënḡ dek baxo
 xotënd exo nëtëra dëng-dëng odun ok. Ala
 abax šot na ojaṽ od eṅo kor ok. Cis wec
 baxo xeyërand gër oñeg od gër osënd. Bëte
 gë oxaṽ baxo sëmbyënyayand eman eṅ. Sam
 ga watu këṅo Yesu caw, ḥër ko aped-fed do
 foxi ko gër lëngw irexëm. Xeṽ ko corit :
 « Ineṽa ṽandi ki gër ndam Yesu, wëḡ Asëñiṽ
 ar Ar-hik-yaṅ gër orën an ? Axara xara këmi
 gë oṽac or Kaxanu ol, këreye narën na ! »
 Baxo xeyaxënënd mondako in, awël baṅo
 wëlënd Yesu ga ko re : « Wën bangoc
 bañëñënax baṅo, canin gër ala ajo ! » Ata
 Yesu wëka këṅo : « Ake këni ṽacënd ? » Ar
 gë bangoc bañëñënax an yaka ko : « Wëno
 Benga sir-sir këne ṽacënd gayik bangoc

bandanjëm hi këmi. » Ata bangoc bañëñënax
 bañ këno xëland Yesu mëne kërebi ñwaỹ na
 caw ga xey këbi eni ñawëta ebar ed Êserasa
 el. Xarak yatijo, ler gër etënd ed gër ed
 ebani, bambëxwëbëxw banëbi xadacërand
 na. Ata ga wat kënebi, bangoc bañ xara
 këno Yesu ebi cëñëta enëbi dïl
 bambëxwëbëxw baño ! Ata wã ko Yesu. Na
 ga şan këni gër ala, lil kënebi
 bambëxwëbëxw bañ. Ang ebani gër ed
 kwëre kwëre ak, yëkëta këni gë ongër fo do
 lapayax këni dek kece in polo gër anjer. Na
 noỹeli këbi dek në bambëxwëbëxw owëli
 oki. Bëxadac bën şapër këni bër, hërëra
 këni : bëjo gër angol, bëjo gër ocënga.
 Reyarax këni er xuca bax in. Na wãraraw
 këni bela bën, bura-bura gër onang.
 Ga hãt këni gër ed ebaxo Yesu, wat këno ar
 ebax gë benga bend bangoc bañëñënax an
 ga yëpa ko gë banjëm bañ. Ata ga nang këni
 mëne aye dëñ bakar këño onden oñ, yëdara
 këni xali. Bër wat bax er ri baxo Yesu bën
 reyara këni end ar lil bano bangoc
 bañëñënax eñ do gë end bambëxwëbëxw eñ.
 Ata bën dek xetan këbi eno këla Yesu exo

nacëta ebar edebën el. Ga ko baka Yesu polo gër ikuluṅ, w̃ëka këṅo ar lil bano ßangoc ßañëṅënax an ba ãwa ko w̃a exo gi ar enga endexëm. Bari ga h̃ëp ko Yesu, fel këṅo : « Mãyil gër ndewën, gër bërey eyëbi tëfëtanëx dek er rin ki Axwën Kaxanu in do ang xãyënan këṅo wëj ak. » Ata ga w̃ayi ko ala ajo, ko femëraxënd gër Bangolepëxw dek er rin baṅo Yesu in, gër ed ex yo. Ata ßela ßën dek babi šaranërand ga këno wël.

Epak ed asoxari ar gë ošat el

Asoxari ebaxëna ar baṅo yexayaxënënd ošat elod bëniy epëxw gë bëki. Mbaṅ soro baxo gër otaxan od bëxora bëranjëm. Dek napul irexëm in fãy baxo, bari axo pak bana. Aṅo bëndëreënd ado baṅo ošëxwëra ol. Ga wël ko mëne Yesu kë xucand, nëfënëfa ko gër amëxwër xali sëkën këṅo, xwixwëta ko acud andexëm aṅ. Er yëla baxo mëne afak ko fak ga xãy xãy këṅo exo kwixwëta ßanjëm ßand Yesu ßaṅ. Sam ga xwixwëta ko, ataṅ ošat oṅ sebëk ecan el. Wata ko gër eman endexëm mëne afak dëṅ fak ko.

Ata Yesu nang ko mène panga indexëm
şanëk na. Ang xwêşa baxo ak mërëxand gër
amëxwër, nèkona ko gand epoy do wêka
ko : « Noÿo xwixwëtak banjëm bandam
baŋ ? » Yaka këni bësëfan bën : « Oko,
këyëbi watënd bela bën ga këni fimelirand
nde këy wêkand noÿo xwixwëta ki ? » Ga
këbi nèkon jey, këŋo şaland ar ri bax eŋo
an. Ata asoxari an këŋo rëgënënd anjiÿ aŋ,
ga nang ko er hi baŋo in. Ga sëka ko lapaya
ko gër osapar or Yesu do reya ko dek. Ata re
ko Yesu : « Awël nde abiwën, ga xwëta këye
fakaxën këy. Maÿil gë emëkw eyemax do ey
pak şenene. »

Epak ed aseÿik el

Ga xucak eŋo, hik bëte ofëna or Bëşëwif.
Yesu ye ko yaŋ gër Yerusalem. Xarak gër
Yerusalem, ler gër ebët ed Opeÿ, anjer
ebaxëna and bani wacënd Bëşëwif bën
Betësada. mo kece xece bani do seba bani
odilaya oco. Dila gër odilaya oko bani
renarand bëşëxwëra bëranejëm : bëşiwëk,
bëseÿik, bërëgobo. Awa şëf gër bëşëxwëra
bëjo ala baxëna ar gobo elod bëniy ofëxw

osas gë bënjongëbëtas. Ata Yesu wat këno
 gër ed laki ko. Ga wata ko mëne elod anëka
 fo ko lakirand na, wëka këno : « Wëj aÿandi
 nde ÿandi ki ey pak ? » Yaka këno :
 « Asoſan, ame gena gë ar ke ÿëmb polo gër
 anjer and kë ſangëna men aſ. Awa nand ke
 xacërandëna, gogo nde exo cëgët aſëxen. »
 Na re ko Yesu : « Kanil, ey meſ anaka andey
 aſ ey ye ! Ataſ ga fak ko ala ajo, wëſ ko
 anaka andexëm aſ do ko yend ! »
 Yatijo akey and eteyëta bax. Ata bëlëngw
 bër Bëſëwif bën këno rend : « Xey, wëj ba ax
 gena nde doru ex akey and eteyëta aſ ?
 Aſëba ſëbak ey dëbina anaka andey aſ ! »
 Na yaka këbi : « Ar fakën ke an fel ke de me
 meſ anaka andam aſ do me ye. » Wëka
 këno : « Noÿo wa hi ko ar fel ki ey meſ
 anaka andey do ey ye an ? » Ar fakëk ajo,
 axo nang bana ba noÿo ex do bëte anëka lil
 baxo Yesu gër amëxwër and ebax ler na. Ga
 xucak eſo, Yesu wat këno ala ajo gër
 yangana ir Aciw and Kaxanu, ata fel këno :
 « Awa ga fak këy ako, kwëÿëtal de eñëſanax
 eſ këdi ki wëcan end nëmëc eſo. »

Yesu gë ašiwëk an

Akey amat, Yesu bax xucand në ingol. Wat këno ala ar rëw bano ašiwëk. Ata wëka këno bësëfan bërexëm bën : « Asëyal, noÿo wa wendërak mëŋ rewaxën këno ala ajo ašiwëk ? Ba mëŋ nde ba bëxarëk bërexëm nde ? » Yaka këbi : « Ax gena mëŋ, bëte ax gena bëxarëk bërexëm bën. Barikan, gë ošiwë olo kë šanaya er xor ko exo di Kaxanu in... »

Ga yeyan ko mondako, sɛp ko gɛr ebar.
Nega ko obar ok gɛ bato bandexɛm baŋ do
nɛm kɛŋo aʃiŋwɛk an gɛr baŋgɛs. Fel kɛŋo :
« Yel ey dɛxasax gɛr anjer and “Silowe”. »
Ata ga ye ko, rɛxasax ko. Ga ko baka end
Yesu eŋ, ʃiŋwɛta ko. Bɛraketa andexɛm bɛn
do dɛk bɛr baŋo watɛrand ga ko xarara bɛn
kɛni wɛkarɛnd : « Wɛni, ax gena nde ajo bax
xararand mo nɛpa ? »

Bɛr mar kɛni rend : « Mɛŋ ex. » Bɛjo : « Ali
awɛndɛr fo wɛndɛr kɛni, ax gena mɛŋ. »
Barikan, mɛŋ ko rend : « Wɛno dɛŋ ex dɛ. »
Na wɛka kɛno : « Mondake wa ʃiŋwɛta kɛy ? »
Yaka ko : « Ar kɛno wɛacɛnd Yesu an negak
obar, nɛm ke gɛr baŋgɛs do fel ke me ye me
dɛxasax gɛr anjer and Silowe. Ga ye kɛme
rɛxasaw kɛme, ʃiŋwɛta kɛme. »

End aʃɛsɛk ar xanin baŋo Yesu eŋ

Ga xeyɛk, Yesu ye ko nɛ angol and bani
wɛacɛnd Nayin. Sɛfɛr kɛni gɛ bɛsɛfan
bɛrɛxɛm bɛn do gɛ amɛxwɛr atɛm. And bani
lil gɛr angol aŋ, fed kɛni gɛ bɛr lɛbi baŋo
aʃɛsɛk ond gɛr eɗap oŋ. Aʃɛsɛk ajo, itox
imat ind asoxari ar lap baŋo icɛn indexɛm

hi baxo. Ata bër gër angol bër baño lañëta bën mbañ yëmb bani. Axwën Yesu wat këño asoxari ajo. Ga xaÿënan këño xali, re ko : « Cësinal ! » Ga sëka ko, Yesu lëk ko epël el. Bëlëbi bën xwësa këni. Año re ko : « Êsambenjar, kanil ga re këme ! » Ata xani ko kwengwëremët ašësëk an do ko yeyanërand. Yesu wãš këño nëm. Ata dek bër wat bax eño bën lëk këbi anjiÿ atëm. Ga këno šëkwa Kaxanu, këni rend : « Awa alaÿwënel asëm šanayaxënu këbo. Kaxanu nëngaw këbo biyi bulunda irexëm in. » Ata wëlik endey eño gë angol gë angol, dek ebar ed Yude el xali yabët.

Ang xanin baño Lasar ak

Ašëxwëra baxëna ar bano ÿacënd Lasar. Mëñ gë bobinëm bëtoxari, Mari gë Marët, gër ingol ind Betani lëg bani. Mari ijo ebox asoxari ar xoš baño Yesu gë angiri do fëxwëcën baño osapar oñ gë omban ondëxëm oñ. Abinëm Lasar šëxwëra bax. Ata gë abinëm Marët, laÿwën këni gër Axwën Yesu eno pelëx mëne lawo irexëm šëxwërak. Yesu ga wël ko eño yaka ko : « Ošëxwëra olo

ax gena or ecës, or eni wataxën bela bën enjaran end Kaxanu ex. Gë ošëxwëra olo kë wati ola or Kaxanu ol gër Asëñiŵ arexëm. »

Yesu mbaŋ baŋo balënd end Lasar do gë bofinëm eŋ. Barikan, ga wël ko mène Lasar šëxwërak bašax ko bakey baki gër ed ebaxo. Yatir akey atasën, fel këbi bësëfan bën :

« Bakane gër ebar ed Yude. » Re këni : « E Asëyal, bela bër ebar ed Yude bën anëkaxëna ga bani šaland eni pëtëra gë oxaŷ oŋ nde këy rend ene bakaye fën ? » Yaka këbi : « Ax gena nde gër amëdëna šapëxëd epëxw gë baki ex ? Ar kë yëxërand goyat an, axo naŵërand na gayik aye ko watërand gë angoben and gër ngwën ro aŋ. Barikan ar kë yëxërand gëmëd an, anaŵëra ko naŵërand gayik axo gena gë angoben. »

Yesu, ga ĥata ko eyeyan elo, fel këbi bëte bësëfan bën : « Lasar, lawo irebi in anëka raš këŋo. Barikan yene mo nëngëtëx. » Ata yaka këno : « Axwën, ga raš këŋo ako, afak ko fak. » Enimin, er ŷandi baŋo Yesu efi nangën mène Lasar ašës dëŋ šës ko. Er yëla bani Bësëfan bën mène end okwëd fo ko yeyanënd. Ata aŋo fel këbi fac : « Lasar

anëka xor këno. Dek eme onëgan ol gayik nand bayik ame ye bana xucak eño, mëñ këne xwëtaxën wën. Gërëgako yene gër ed exo. » Ata re ko Toma, ar nëngët bano Didim an : « Awa yene, biyi bëte ene cësëxëye gë mëñ. »

And ãat ko gër ingol ind Betani añ, Yesu sëk ko mëne Lasar anëka ri baxo bakey banax gër yëg. Ingol ind Betani iñ ax ñawër bana gë Yerusalem in, në bapakan batas fo bax. Bër ebar ed Yude bëranjëm bax yowërawënd gër Betani enëbi cëma Marët gë Mari ga lap këno imaÿe indebën iñ. And wël ko Marët mëne Yesu kë ãatund añ, xacëra këno. Mari bayi ko mo ñëpa gër iciw. Ga fed këni gë Yesu, Marët re ko : « E Axwën, kido ro hi bay abaÿe año kor dona. Barikan, ado gërëgako dëñ anang nang këme mëne dek er këyo xara Kaxanu ayakali ki yakali. » Ata re ko Yesu : « Awël nde, abinëx axani ko xani gër ecës. » Re ko bëte Marët : « Oko anang nang këme mëne axani ko xani gër ecës and këni xanira bëšëšëk añ, yatir akey apelatar. » Ata re ko Yesu : « Wëno kë xaninënd gër ecës, wëno ex

aniyan aṅ. Ar kē w̃a endam an gē aniyan ak ko bayi ado exo cēs. Ar kē bayi abēngw do exe kwēta wēno an, ecēs el aṅo dēkaya na din. Aw̃a nde w̃a kēy' eṅo ? » Yaka ko Marēt : « Iyo, Axwēn aw̃a w̃a kēme mēne wēj ex Afexēn an, Asēñiw̃ ar Kaxanu, ar yowēk gēr ngwēn ro an. »

Ga ḥata ko Marēt eyeyan elo, baka ko gēr iciw̃. Ata w̃ac kēṅo Mari abinēm do nēkēnēka kēṅo : « Asēyal aṅ anēka yow ko, nē emac exi. » Sam ga wēl ko eṅo, Mari xani ko xwiriṣ, w̃ara ko gēr ed ebaxo Yesu. Yesu axo ṅat bana pere gēr Betani. Gēr ed fed bani gē Marēt fo bayi baxo. Bēr ebar ed Yude bēr xetēna baṅo Mari gēr iciw̃ do bano yifarand bēn wat kēno ga xani ko ayand. Ata ga ko ṣan sēfa kēno ga yēla bani mēne gēr yēg ko yend exo denitax.

And ḥat ko gēr ed baxo Yesu aṅ, lapaya ko gēr osapar orexēm, ko rend : « E Axwēn, kido ro hi bay' abaṅe aṅo kor dona. » And wat ko Yesu mēne nē edenita exo Mari aṅ, bēte nē etes exēni Bēyude bēr sēfaw baṅo bēn, hi kēṅo ñar eman eṅ do ṣamina ko. Wēka kēbi : « Feye wa wēxēta kēno ? » Yaka

këni : « Yow mi masin. » Yesu ses ko.
Bëyude bër mar re këni : « E, awa mban
baño balënd de end Lasar eñ ! » Bëjo këni
rend : « Oko, ax gena nde mëñ šiwët këño
ašiwëk an ? Axo kor dona nde eño pakën
Lasar këdi ko šës ? »

Yesu, ga hi këño na bëte ñar eman eñ, sëka
ko yeg in. Yeg ijo oxel ebax do fëñ bani
lilaya in gë angaỹ. Año re ko : « Dëxëtin
angaỹ añ. » Na rew ko Marët, iminëm ind
ašësëk in : « Ali Axwën, anëka nëmu ko,
akey anaxën añ ex doru ! » Yaka ko Yesu :
« Ami pele na nde ga xwëta xwëta këye
awat këy wat panga ind Kaxanu in ? » Ata
wedit këni angaỹ añ. Ga xeña ko Yesu orën
ol, re ko : « Faba, ayeri këy ga yakali këye
ako. Wëno, anang nang këme mëne din këye
yakalind. Barikan, në end amëxwër and ex
ro año këme yeyanënd eni nangaxën mëne
wëj dëñ lawënu ke. » And hata ko añ, xeỹ
ko : « Lasar, canu ! » Ata šanu ko, eman eñ
dek ga šerira këno gë bëcole do dëxasin ga
fël këni gwëc gë anjëm. Ata re ko Yesu :
« Ceritërayino tan eno teñ exo ye. »

End edaŵ ed Yesu eŋ

Bakey baki fo bayi bax ebi ɲat Bêšewif bën Ofëna or Apexa el do gë or mburu ind gë lewir këm ol. Ata bêšadaxan bêlëngw bën, gë bêšalen bën këni šaland osit or eno tëraxën Yesu ol, eno daŵaxën. Are bani rend : « Kërenëjo tëraxe na de yatir ofëna këdi kë wonjo do enëbo mereli bela bën. » Amëd aŋo hi baxo Yesu gër ingol ind Betani, gër iciŵ ind Simoŋ ir gë opongi. And baxo yambërand aŋ, lilu ko asoxari. Šëlakuŋ ir ekaŷ ed alëbatër ir gë angiri lëkayaw baxo. Angiri ijo gë opët-fët od atëx and këni ŵacënd nar bar bani do xem bax mbaŋ akanji aŋ. Asoxari ajo ga fodët ko šëlakuŋ in, xoš këŋo Yesu gë angiri in gër gaf. Ata bër mar xoŷën këno asoxari an do këni nëkënëkarënd : « Ineŵa nëxenaxën ko angiri ijo ?

Axor xorëdoxo exo pan okeme otas ašand do kodi in ebi yëlëra bëxaŷënaxik bën. »

Mondako bano renand asoxari an. Barikan Yesu re ko : « Wën tefino de. Ineŵa këno hëbanërand ? An nange na nde mëne enjekax rin ke ? Gayikako din gë

bëxaÿënaxik bën hi kën axor kën xor enëbi
din enjekax eŋ and këŋun ÿandi aŋ. Bari
wëno ame bayi na din gë wën. Asoxari ajo
er xor ko in ri ko. Gana gana fo xoş ko
angiri in gër eman endam namana ene
mëxwëtaxën gër ÿeg. Dal in këmun felënd,
gër ngwën ro, gër ed këni femëra yo bela
Atëfëtan andam aŋ, areÿa këni ÿana eni
deÿand bëte er rin ke asoxari ajo in.

Mondako këno ÿana eno kwitaxënënd. »

Yuda Isëkariyot, ar enga end bësëfan epëxw
gë bëxi bër Yesu hi baxo. Mëŋ ye bax gër
bësädaxan bëlëngw ebi pel ang këbi rëca
eno tëraxën Yesu ak. Ata bën baxët këno gë
onënga fo do re këni mëne kodi këno yël na.
Ga bakaw ko, Yuda ko şaland amëd and kë
ÿap ebi tëran Yesu aŋ.

Etëra ed Yesu el

Yesu gë bësëfan bërexëm bën xani këni ye
këni gër epesa ed Kedëroŋ. Ler gër epesa
elo, andëda hi baxëna. Fën lilëx bani gë
bësëfan bërexëm bën eni teÿëta. Yuda, ar
ebax eŋo dëxw an, anang nang baxo
ateÿëtaya aŋo gayik Yesu din bafi wëland

fën. Ata Yuda lëngweliw këbi enga end ocoroda eṅ do gë end bënëkona bër Aciw̃ and Kaxanu eṅ. Eno tēra Yesu lawēnu banēbi bēšadaxan bëlëngw bën do gë Ofariseṅ ok. Bëjo xeru këni benjeb, bëjo odambo, bëjo bëte lëkayaw këni oyënga or emer. Ga nang ko Yesu dek er këṅo hātënegund in, xacëra këbi do wëka këbi : « Noṽo wa këno šaland ? » Yaka këno : « Yesu iḃ Nasaret. » Re ko : « Wëno ex. » Ata Yuda, ar baṅo lëxwënd an, gë bër enga eṅo sëfëru bani. And yaka këbi Yesu mëne mëṅ ex aṅ, nacëta këni do wëcëra këni reb-reb gër ebar. Wëka këbi gašëxe : « Noṽo këno šaland ? » Yaka këni : « Yesu iḃ Nasaret. » Re ko bëte : « Ga re këme wëno ex. Do angëmëne wëno këne šaland, tebinëbi bëjo eni ye. » Mondako hata bax er re baxo in mëne gabatak aṅo take na gër bër yël këṅo Kaxanu. Simonṅ Piyer, duxuma lëkëya baxo na. Ga reg ko gër acëmar, wëlën këṅo xadëp ir ašadaxan alëngw in, saw̃ ko bad anëf and liw̃ aṅ. Xadëp ijo, Malëkos bano wacënd. Ata Yesu re këṅo : « Mašël duxuma in gër

acëmar. Ax gena nde afo me toro ang re ko
Faba ak ? »

Yesu gër eyang ed Aşadaxan alëngw

Bër sëra baŋo Yesu bën wëla këno gër iciw
ind aşadaxan alëngw. Fën barëru bani dek
bëşadaxan bëlëngw bën, gë bëxarëk bër
Bëşewif bën do gë bësälën bën. Ata Piyer ga
sëfaw këbi nacët ako bër sëra baŋo Yesu
bën, ã hat ko xali lëf gër yangana ir aşadaxan
alëngw ajo. Ata şoma këbi gër oyesa
bënëkona bën gër ed yëpara bani jey gër
xodux. Amëd aŋo, bësadaxan bëlëngw bën
do gë dek amara and bëxarëk bër Bëşewif
aŋ, aşala bani şaland er këno nagaşan Yesu
eno dawaxën in, bari yoweỹ ani cot bana.
Na fo bani bela bëranjëm bër bax reyand er
këŋo nëpaxën. Barikan anëgwëşëtëndër bani
nëgwëşëtërend. Mar eni kani eni de : « Biyi
awël wël këmo ga ko re “Wëno ayam këme
yam Aciw and Kaxanu aŋ do and ri bakey
batas aŋ me kanin acëxe and ani bay na
bela” ». Bëte gër endey eŋo dëŋ,
anëgwëşëtëndër bani nëgwëşëtërend.
Aşadaxan alëngw an xani ko, xwëşa ko

mërëxand gër amara do wëka këjo Yesu :
« Wëj ba yoweỹ ay yaka na nde ? Ay wëlënd
na nde ang këni nagaşanënd ak ? » Yesu xor
ko yem. Wëka këjo gaşëxe : « Wëj nde ex
Afexën an, Asëñiĩw ar Kaxanu ir këmo şalend
biyi an ? » Yaka ko Yesu : « Iyo, ata go dën
ex. Wën awat këne wat wëno Asëñiĩw ar ala
an ga yëpa këme gand liĩw ir Ar-gë-panga-
dek-an. Awat këne wat bête ga këme şêlaw
gë banar band gër orën ban. » Ga wël ko
eņo, aşadaxan alëngw an logën këjo. Na
ñesëra ko banjëm bandexëm ban do ko
rend : « Enagaşan nde bayik na ene wële ?
Awël wël kën ang şir këjo Kaxanu ak ? End
fe wëndan këjun ? » Ata bën dek re këni
mëne Yesu ar edaĩ ex. Ata kwël na fo bër
mar yana këni mo tëpan Yesu. Bëjo eno kap
gë anjëm gër dëxas eno bën do eno mëka :
« Awa cakil ba noỹo wëñ ki ! » Ata bënëkona
bër Aciĩw and Kaxanu bën xanax këno do
këno şënëndëraxënd.

Yesu gër eyang ed Pilat

Ata ga wed këno Yesu na gër iciĩw ind Kayif,
wëla këno gër eyang ed Pilat, gofërëne in.

Gëbër fo ßayi bax ga ĥateli këno. Bari bër
 oŵëla bën ani ñat bana ñëš gër yangana
 këdi këbi šëba ecemar ed ofëna or Apexa el.
 Pilat ga šanu ko, xaca këbi. Ata ŵëka këbi :
 « Në end amena and fe ŵëlxënu këno ro ala
 ajo ? » Yaka këno : « Kido axo gi bana
 awendëran amo mëlaw dona gër ndey ro. »
 Ata re ko Pilat : « Mëlayino eno kitix gë
 acariya andewën aņ. » Yaka këno : « Biyi
 Bëšëwif bën amo kor na mo ðaŵ ala and
 këmo nëp aņ. » Mondako bax ex ñata er
 reya baxo Yesu end ang ko nemi eņ.
 Ata Pilat lil ko gër aciŵ and kiti, yëpa ko.
 Ga ŵëlanu këno Yesu, ŵëka këno : « Wëj
 nde ex emun end Bëšëwif eņ ? » Yesu yaka
 këno : « Er këye ŵëkand ijo, anjëlan andey
 nde ex ba and bëšëxen nde ex ? » Ata re ko
 Pilat : « Ba wëno Ašëwif nde hi këme ?
 Bëšëwif bëšandax do gë bëšadaxan bëlëngw
 bën ŵëlaw ki de gër ndam ro. Ine wën
 këy ? » Yaka ko Yesu : « Owun oram ol ax
 gena or gër ebar ro. Kido or gër ebar ro hi
 bax, bëšëfan bëram bën aŵereli
 wërelidonëbi Bëšëwif bën do gë bëlëngw
 bërebën bën këdi këne lëxw gër ndey ro.

Bari, owun oram ol ax gena or gër ebar ro. »
Ata re ko Pilat : « Awa wěj emun nde hi
kěj ? » Yaka ko Yesu : « Ata go dēj ex, emun
hi këme. Měj yowaxënu këme gër ebar ro,
rējw këne me deyara đal in. Ar ex ar đal an,
abaxët ko baxët er këme reyand in. » Aņo
wėja këņo Pilat : « Ine ex ngwa đal in ? » Ga
yeyan ko mondako, șan ko gașëxe gër ed
barëru këni Bëșëwif do fel këbi : « Awa
wëno amena and këmo nëpaxën ala ajo ame
wate na. Gayikako wën rëpënëk mo tebët ar
epëra abat ofëna or apexa kala, yandi këņun
nde mo tebët emun end Bëșëwif eņ ? » Ata
xeỹ këni gașëxe șor : « Ali këreyëņo tebët na
měj, tebëtëlo Barabas ! » Xarak, Barabas ijo
arek axeyax ebax.

Yesu gër kiti ind Pilat

Ata Pilat seb këbi ocorođa ok wëla këno
Yesu eno cewërax. Ga xën këni ekamote ed
odëmbën, șëxw këno. Șud këno bëte ocud
ombarax. And këni foxi gër lëngw irexëm
eyiỹ el ñjș gër ebar aņ, eni dend : « Aye fo
nde wěj emun end Bëșëwif eņ ? » Ata eno
cën yac.

Pilat şan ko gaşëxe, fel këbi Bëşëwif bën :
« Awa anëcëtëli këmo nęcëtëli en nangaxën
mëne amena and këmo nępaxën ame wate
na. » Ata re ko eno nęcët Yesu, gë ekamote
ed odëmbën el do gë ocuđ ombarax oŋ. And
hi ko fac aŋ, Pilat re ko : « Nëkoyino ngwa
ala an. » And wat këno aŋ, bëşadaxan
bëlëngw do gë bënëkona bër Aciw̃ and
Kaxanu bën đek, xeỹ këni şor : « Pikalo,
Pikalo ! » Ga yaka këbi Pilat, re ko :
« Medino eno pikax gë andewën dëŋ gayik
wëno amena and këmo law̃axën amo
watelex na. » Yaka këno Bëşëwif bën : « Biyi
apela andëbi exëna and rek ar këŋo şir yo
Kaxanu ar edaw̃ ex. Awa ajo, ga ko rend
mëne Asëñiw̃ ar Kaxanu hi ko, në ecir eŋo
Kaxanu. » And wël ko Pilat eyeyan elo aŋ
yëdara ko kaş-kaş.

Ga lil ko gër aciw̃ and kiti, wëka këŋo Yesu :
« Wëj feye wa xaniw këy ? » Barikan, Yesu
xor ko yem. Re ko bëte Pilat : « Ba wëno nde
bayik aye yakand na ? Ay nange na nde
mëne axor xor këme mi tebët, bëte axor xor
këme mi pika ? » Aŋo yaka këŋo Yesu :
« Yoweỹ aye koran dona kido axi yël bana

orën ol. Mën ex, ar lëxw ke gër ndey ro an
 wënëk nëmëc gë wëj. » Ata elod amëd aņo
 baxo șaland Pilat ang ko ri eņo tebëtaxën
 ak. Barikan, Bëșëwif bën xemëna këni këni
 xeỹënd : « Angëmëne asebet sebët këyo yo,
 wëj ay gena lawo ir Sesar. Gayikako ar kë re
 yo mëne emun exo, ar angoỹëra and Sesar
 exo. » Ga wël ko eyeyan elo, Pilat nęcët
 këņo Yesu do yëpa ko gër kiti, gër ed bani
 wëacënd gë eyeyan ed Bëșëwif el :
 « Gabata », mëne ngëņ « Gër oxaỹ ofësëpës ».

Yatijo ebax ex ñana genëka ofëna or Apexa
 ol. And hik eņan eņ keņ gër gaf aņ, Pilat
 nëkona ko gand Bëșëwif, re ko : « Nëkoyino
 ngwa emun endewën eņ ! » Ata bën yaka
 këno șor : « Ajo ar edaũ ex, ajo ar edaũ ex !
 Pikalo ! » Wëka këbi : « Yama emun
 endewën eņ nde mo pika ? » Yakaw këni
 bëșadaxan bëlëngw bën : « Biyi cëņ emun
 endebi eņ, Sesar gabat ex ! » Ata Pilat seb
 këņo Yesu gër otaxan od ocorođa do wëla
 eno pikax.

Enemi ed Yesu el

Ga ĥatĕk eñan eñ keñ gĕr gaf, ŝamĕđanĕk đek ebar el xali ĥatĕk ßapĕxĕđ ßatas apenĕka añ. Amĕđ año xeỹ ko Yesu : « Eloyi, Eloyi, lama sabakĕtani ? » Mĕne ngĕñ « Kaxanu Axwĕn aram, Kaxanu Axwĕn aram, ineũa ÿañĕtaxĕn kĕye ? » Ga wĕl kĕno ßela ßĕr ebax na ßĕn kĕni rend : « Baxĕtino ga kĕño wĕcĕnd ala wĕnel Eli. » Ga hĕrĕn ko abat er jaỹu-jaỹu, yĕmb ko gĕr ngoy ind ßar bani gĕ ßĕŝan ßĕr bani wĕcĕnd mir. Ata ga fiŝ ko nĕ icĕt, nĕn kĕño Yesu exo yuŝ do ko rend : « Tebino đe, ene wate ba Eli ayow ko yow eño pedaliw. » Barikan Yesu, and xeỹ ko gaŝĕxe añ, xoti ko. Alĕngw ar ocorođa, ar xwĕŝa ßax ler gĕr ed fika kĕno Yesu an, ga wat ko ang xoti ko ak, re ko : « Enimin, ala ajo Asĕñiũ ar Kaxanu ebaxo ! »

Emĕxwĕta ed Yesu el

Ata apenĕka añ, Yosef iß Arimate ĥatu ko. Mĕñ ala ar gĕ napul ebaxo do hi ßaxo ßĕte asĕfan ar Yesu. Ata ye ko gĕr Pilat, xaraw kĕño eño maŝ eman end Yesu eñ eno mĕxwĕtax. Ata Pilat fel kĕbi ocorođa ok eno

maş aşesək an. Na fedali kəno, fələra kəno
gə kəpas ifeşax do kwəl wēla kəno. Wēxətax
kəno nə yēg ixaşax, ir fəsən bano gər
aparəfac mən Yosef dən. Ata and xwət kəno
ləf gər xatəx aŋ, Yosef fən ko lilaya in gə
angaŷ atəm do kwəl waŷi ko. Nand baŋo
wēxəta Yesu na, ler na yēpara bani Mari
Madəlen gə Mari işandaŷ.

End yeg ir Yesu eŋ

Yatir bani xēnənand akey and eteyəta aŋ,
bēşadaxan bələngw bən do gə Ofariseŋ ok
səfər kəni bura-bura gər eyang ed Pilat. Ga
ŷat kəni, fel kəno Pilat : « Wēj emun eŋ yow
kəmi mi nangən mēne anəgwēş ajo, and
bayi baxo abəngw aŋ, are baxo rend mēne
and kə xuca bakey batas aŋ, axani ko xani
gər ecəs. Awa kədi kəni yow bəsəfan
bərəxəm bən eni deka eman eŋ do eni
deyarand gər bulunda mēne axani xani ko
gər ecəs, pelələbi ocoroda odey ok eni
nəkona yeg in xali ex kuca bakey batas
baŋo. Angēmēne ane dixə na ako, enəgwēş
eŋo kə xuca eñanar eŋ. »

Ata yaka këbi Pilat : « Nêkodëbi ocoroda ok. Mëlayinëbi gër yeg eni nêkonax ang yandi këñun ak. » Ata bëşadaxan bëlëngw bën do gë Ofariseñ ok sëfër këni gë ocoroda ok xali gër yeg. Ga xër këni oşëba gër angay and fëñaxën bani yeg, seb kënebi na ocoroda ok këni nêkonand yeg ir Yesu in.

Okani ond gër ecës oñ

Ga xucak akey and eteyëta añ, yatir oganjar, mopëd gëbër, Mari Madëlen gë Mari işandañ ye këni gër yeg ir Yesu. Awa ga këni hat, ebar el kë rëgënd. Ata fedaw ko meleka ir Axwën, xën ko angay añ bedit lilaya ir yeg in do yëpaxën ko. Ola orexëm ol kë watind ang ebingara fo do banjëm bandexëm añ feşëk xali xurik. Ocoroda ok këbi rëgënërand. Ga xap këbi anjiy añ, këni wëcërand reb reb ang bëşësëk fo. Meleka in fel këbi bësoxari bën : « Wën cëñ këren yëdara na ! Aye nang këme mëne Yesu, ar fika bano an këno şaland. Anëka xani ko gër ecës ang rey'a baxo ak, axo box na ro. Yowën tan en nêkon gër ed xwët bano. Gërëgako, marayin enëbi pelëx bëşëfan

bërexëm bën mëne anëka xani ko gër ecës.
Anëka lëngwa ko gër ebar ed Galile. Fën
këno watëx. Wëno eño bax mun nangën ! »

Ga wël këni eño, Mari Madëlen gë Mari
ișandañ w̄ara këni eni ñawëta yëg in. Er bar
bax gër oñëkw orebën anjiy gë onënga
osëm. Ata hër këni eni tëfëtëx gër bësëfan

end fel babi meleka eñ. Ga fed këni gö Yesu, şema këbi. Bën ga sëka këno, foxi këni. Ga këno lëkëra gër osapar, këno şalend. Ata re ko Yesu : « Këren yëdara na ! Yeyin enëbi pelëx bëmaÿe bëñ eni mara gër ebar Galile. Fën këne watëx. »

Ofelar or Yesu ol

Bësëfan bën gër ga bayi bani epëxw gö abat, ye këni gër ebar ed Galile, yañ gër etënd ed fënëtan babi Yesu. And wat këno añ, foxi këni do këno şalend. Barikan bër mar añhëpëgënan babi hëpëgënanënd mène Yesu dëñ ex. Ga sëka këbi, re ko : « Wëno xwënëk owun or gër orën ol, bëte wëno fo xwënëk owun or gër ebar ol ! Yeyin gër bela, gö enëng gö enëng ebar el dek, eni gixën bësëfan bëram. Bër kë wã bën buyindënëbi gër oÿac or Faba, gër or Asëñiÿ do gö or Angoc Amënëk. Tëyalindënëbi etëf ed dek er fel këmun el. Ata wëno key yo key, këme hi gö wën xali ex kwët ngwën iñ. »

Ata Axwën Yesu, ga felëra këbi na mondako, şëg ko kwël yañ gër orën do yëpax ko gand liÿ ir Kaxanu. Bësëfan bën ga haxën këbi,

ƒayi këni ga xeŋa këni laŋ ako end orën eŋ.
Wat kënebi bërëxadët bela bëxi gë ƒacud
ƒapeŝax ga xwëŝa këni ler gër ndebën. Ata
re ko abat : « Wën Bëgalile bëjo, ineŵa xeŋa
kën laŋ ako orën ol ? Yesu ir wat këno ga
këno wëla Kaxanu end orën eŋ, ang wat
këno ga ko ŝëg ak ko ƒakaw. »

Er kë hi yatir ko ßakaw Yesu Kërisët in
End omakaw ondexëm eŋ Yesu, asëyali
sëyali ßësëfan ßërexëm mondako : « Ang hi
babi bela ßën angwën and ebaxo Nowe ak
këbi ßët yatir këme ßakaw wëno Asëñiŵ ar
ala an. Angwën aŋo, er xwënda bani :
ñambëran, oşëß, eñërër, eñërendër, xali lil
ko Nowe gër kuluŋ. Ata fënga këbi tëß itëm,
yëmëk ebar el do men oŋ nemin këbi ßek.
ßëte ang hi babi bela ßën angwën ebaxo Lot
ak këbi ßët. Er xwënda bani ñambëran,
oşëß, opane, ýaneý, ebay ed ßaciŵ. Barikan,
yatir hër ko Lot angol and Sodom aŋ,
mungu fët bax gër orën ata lapandëra këbi
xodux ang tëß fo do laŵ këbi ßek. Mondako
fo këbi ßët yatir këme şanaýaw. Yatijo, ar ex
ýaŋ në këbe an xarak oýënga orexëm oŋ lëf
ex, kërexo pedanëß na exo gëraxën. ßëte ar
ex gër apuý an kërexo maýid na, gërëxëlexo.
Mëŋ ex, kwitayindën end alindaŵ ar Lot eŋ.
Awa ar kë şala exo pexën enjëŵ andexëm
anemin ko nemin. Do ar kë ŵa exo nemin
an afex ko fex. Ga re këme, ado me ŋatu
gëmëß, ßëxi ßër kë laki në angaŵ amat ßën,
abat këmo ŵëla, ajo mo tëß. Në ed këni

sënjërand bësoxari bëxi, abat këmo wëla ajo mo teb. »

Ata bësäfan bën wëka këno Yesu : « Axwën, obëd feye wa kë hãtu eño ? » Yaka këbi : « Ax gena nde gër ed ex embër, fën këni barërend oyafe ol ? »

End kiti ifelatar eñ

Ang kë hi yatir ko bakaw Yesu ak, asëyali sëyali babi bësäfan bërexëm mondako.
« And këme bakaw wëno Asëñiã ar ala añ gë enjaran endam eñ, gë dek omeleka odam ok, në añëpara and owun këme yëpa. Yatijo, benëng bend bela beñ dek eni barëru gër ed këmi hi. Ata mëni pitëndër ang këbi fitëtërend axadac an opey ok gë obeci ak. Mëni bar bër êenene bën gand liã iram do bëwendëran bën gand êame. Wëno emun eñ dëñ këbi felëd bër gand liã iram bën :
“Tëkawëne wën bër yata këjun Faba bën. Kanayin owun or xëñënan banjun elod ga yanak ngwën bën. And xor baxe enjo añ, wën yël baxe er këme yamb in. Sel baxe men, yël këne me eceb ; hi bame aliyer, xwëtaya këne ; hi bame teb gë eman, êudëra

kêne. Êxwëra bame, yeli kën êma kêne ; hi bame gër epëra, yëkwali kêne.” Ata bër bax rind er yandi këno Kaxanu bën eno mëka :
“Axwën, niye wa xor baxi enjo do biyi yël këmi er këy yamb in ? Niye sel baxi men do yël këmi ey ceb ? Bëte niye hi bay aliyer do biyi xwëtaya këmi ; niye bayi bay tëb gë eman eñ do şudëra këmi ? Niye Êxwëra bay do biyi yeli këmi do cëma këmi ? Niye hi bay gër epëra do yëkwali këmi ?” Ata mënî yaka wëno emun eñ : “Dal in këmün felënd, nand rin këno yo enjekax ar wãk endam, gër ga bak yo, wëno rin kêne.”

Bëte afel këmëni felënd bër gand şame bën :
“Nacëtaxëne fa wën bër xoÿën këjun Kaxanu bëjo ! Yeyin gër xodux ax domind na gë edom. Yeyin gër xodux or fëtën ko ebi dapaxën Şabucara gë bangoc bandexëm ol. And xor baxe enjo añ, wën ane yël bana er këme yamb in. Sel baxe men, ane yël bana me eceb. Hi bame aliyer, ane kwëtaya bana. Hi bame tëb gë eman eñ, ane cudëra bana. Êxwëra bame, wën an yeli bana ene cëma. Bëte hi bame gër epëra, ane yëkwali bana.”
Ata eni yaka bën bëte : “Axwën, niye xor

baxi enjo, niye sel baxi men, niye hi bay aliyer ; niye hi bay tēb gē eman eṇ, niye hi bay gēr epēra do biyi ami dēcaraxēna ? ”
Ata kēmēni yakad : “Dal in kēmun felēnd, nand bayīk ano dine na enjekax ar ŵak endam, gēr ga bak yo, wēno bayik ane dine na.” Ata bēr gand šame bēn kē ye gēr toro ind din ir din. Barikan, bēr bax rind er ŷandi kēno Kaxanu bēn eni dīl gēr aniyān and din ir din. »

Sous-titres et références bibliques

- Epënëta ed andëwa and Şaŋ Batis el : Luk 1.5-25
- Epënëta ed andëwa and Yesu el : Luk 1.26-38
- Mari gër iciw̃ ind Elisabet bën : Luk 1.39-56
- Andëw̃a and Şaŋ Batis aŋ : Luk 1.57-66
- Andëw̃a and Yesu aŋ : Matewo 1.18-25 gë Luk 2.1-7
- Meleka in do gë bëxadac bën : Luk 2.8-20
- And w̃ëla bano Yesu gër Aciw̃ and Kaxanu aŋ : Luk 2.21-39
- And hi baxo Yesu imaş aŋ : Matewo 2.1-12
- Yesu gër Aciw̃ and Kaxanu : Luk 2.42-52
- Xobuy or Yesu ol : Luk 3.23 ; Matewo 3.13-17
- Yesu gë Şabucara in : Luk 4.1-13
- Yesu gër aciw̃ acaleya and gër Nasaret : Luk 4.14-31
- Bësëfan epëxw gë bëxi bën : Luk 6.12-16
- Yesu gër aciw̃ acaleya and gër Kafarënewum : Marëk 1.21-38 gë Luk 4.44
- Osëyali or Yesu Kërisët ol : Matewo 4.23-25
- Ang sëyalira babi bela yaŋ në etënd ak : Matewo 5.1-12
- Amatinali and ongal do gë angoben aŋ : Matewo 5.13-16
- End acariya do gë end bëlaw̃ënel eŋ : Matewo 5.17-20
- End oxoÿ eŋ : Matewo 5.21-26
- End orekar eŋ : Matewo 5.27-32
- End eyaşar eŋ : Matewo 5.33-37
- End emaşar eŋ : Matewo 5.38-42
- End eŋan ed bër angoyëra eŋ : Matewo 5.43-48

- Edëcara ed bëxaÿënaxik el : Matewo 6.1-4
- End cale eŋ : Matewo 6.5-15
- End etiw̄ eŋ : Matewo 6.16-18
- End napul eŋ : Matewo 6.19-21
- End odendëran eŋ : Matewo 6.24-34
- End enëpër eŋ : Matewo 7.1-6
- End bëlaw̄ënel bënëgwëš eŋ : Matewo 7.15-23
- Amatinal and baciw̄ baki aŋ : Matewo 7.24-29
- Apënëtal and ar oned aŋ : Matewo 13.1-23
- Apënëtal and Abësamari aŋ : Luk 10.25-37
- Apënëtal and ar hëp bax eteban aŋ : Matewo 18.21-35
- Ar gë napul an do gë Lasar : Luk 16.19-31
- Becarax bend ri ko Yesu beŋ : Šaŋ 20.30-31; 21.25
- Yesu gë ala ar gë bangoc bañëŋëanax an : Marëk 5.1-20
- Epak ed asoxari ar gë ošat el : Marëk 5.25-34
- Epak ed aseÿik el : Šaŋ 5.1-14
- Yesu gë ašiw̄ëk an : Šaŋ 9.1-11
- End ašësëk ar xanin baŋo Yesu eŋ : Luk 7.11-17
- Ang xanin baŋo Lasar ak : Šaŋ 11.1-44
- End edaw̄ ed Yesu eŋ : Marëk 14.1-11
- Etëra ed Yesu el : Matewo 26.47-68
- Yesu gër eyang ed Ašadaxan alëngw : Marëk 14.53-65
- Yesu gër eyang ed Pilat : Šaŋ 18.28-40
- Yesu gër kiti ind Pilat : Šaŋ 19.1-16
- Enemi ed Yesu el : Marëk 15.33-37, 39
- Emëxwëta ed Yesu el : Matewo 27.57-61
- End ÿeg ir Yesu eŋ : Matewo 27.62-66
- Okani ond gër ecës oŋ : Matewo 28.1-10

- Ofelar or Yesu ol : Matewo 28.16-20 do gë Bandixa 1.10-11
- Er kë hi yatir ko bakaw Yesu Kërisët in : Luk 17.26-37
- En kiti ifelatar eḡ : Matewo 25.31-46